הלכות ערכים וחרמין

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

פרק א

א הָעֲרָכִים הֵם נֶדֶר מִכְּלַל נִדְרֵי הֶקְדֵּשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז ב) "אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַה'". לְפִיכָךְ חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם (במדבר ל ג) "לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ" וְ(דברים כג כב) "לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ" וּמִשּׁוּם (במדבר ל ג) "כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה":

ב מִצְוַת עֲשֵׂה לָדוּן בְּדִינֵי עֲרָכִין כַּאֲשֶׁר מִפֹּרָשׁ בַּתּוֹרָה. וְאֶחָד הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי. אוֹ הָאוֹמֵר עֶרֶךְ זֶה עָלַי. אוֹ עֶרֶךְ פְּלוֹנִי עָלַי. נוֹתֵן הָעֶרֶךְ לְפִי שְׁנֵי הַנֶּעֱרָךְ וְהוּא הַדָּבָר הַקָּצוּב שֶׁבַּתּוֹרָה לֹא פָּחוֹת וְלֹא יֶתֶר:

ג וְכַמָּה הוּא הָעֶרֶךְ. אִם הָיָה הַנֶּעֱרָךְ בֶּן שִׁלֹּשִׁים יוֹם אוֹ פָּחוֹת אֵין לוֹ עֶרֶךְ וְהָאוֹמֵר עָלָיו עֶרֶךְ זֶה עָלַי הֲרֵי זֶה כְּאוֹמֵר עֶרֶךְ כְּלִי זֶה עָלַי וְאֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם. הָיָה מִבֶּן אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם עַד בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים גְּמוּרוֹת עֶרֶךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים וְהַנְּקֵבָה שְׁלֹשָׁה שְׁקָלִים. מִשֶּׁנִּכְנַס בִּשְׁנַת שֵׁשׁ יוֹם אֶחָד עַד שֶׁיַּשְׁלִים שְׁנַת עֶשְׂרִים עֶרֶךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְהַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שְׁקָלִים. מִשֶּׁיִּכָּנֵס בִּשְׁנַת אַחַת וְעֶשְׂרִים יוֹם עַד שֶׁיַּשְׁלִים שְׁנַת שִׁשִּׁים עֶרֶךְ הַזָּכָר חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים וְהַנְּקֵבָה שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים. וּמִשֶּׁיִּכָּנֵס בִּשְׁנַת אַחַת וְשִׁשִּׁים יוֹם עַד יוֹם מוֹתוֹ אֲפִלּוּ חָיָה כַּמָּה שָׁנִים עֶרֶךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה עָשָׂר שְׁקָלִים וְהַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שְׁקָלִים:

ד כָּל הַשָּׁנִים הָאֵלּוּ מֵעֵת לְעֵת מִיּוֹם הַלֵּדָה. וְכָל הַשְּׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְהוּא מִשְׁקַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שְׁעוֹרָה מִכֶּסֶף טָהוֹר. וּכְבָר הוֹסִיפוּ עָלָיו וְעָשׂוּ אוֹתוֹ סֶלַע כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת שְׁקָלִים:

ה טַמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס אֵין לָהֶם עֶרֶךְ שֶׁלֹּא קָצְבָה תּוֹרָה עֶרֶךְ אֶלָּא לְזָכָר וַדַּאי אוֹ לִנְקֵבָה וַדַּאית. לְפִיכָךְ טַמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי אוֹ שֶׁהֶעֱרִיכוּ אַחֵר אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם:

ו הָעַכּוּ"ם נֶעֱרָךְ אֲבָל אֵינוֹ מַעֲרִיךְ. כֵּיצַד. עַכּוּ"ם שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי אוֹ עֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל זֶה עָלַי לֹא אָמַר כְּלוּם. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר עֶרֶךְ עַכּוּ"ם זֶה עָלַי אוֹ עֶרֶךְ פְּלוֹנִי הָעַכּוּ"ם עָלַי נוֹתֵן לְפִי שְׁנֵי הָעַכּוּ"ם הַנֶּעֱרָךְ. וְכֵן הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַחֵרֵשׁ וְאֶת הַשּׁוֹטֶה חַיָּב וְנוֹתֵן לְפִי שָׁנָיו:

ז הָעֶבֶד נֶעֱרָךְ וְעוֹרֵךְ כִּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל. וְאִם יִפָּדֶה וְהָיָה לוֹ יִתֵּן עֶרֶךְ שֶׁנָּדַר:

ח אֶחָד הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַיָּפֶה הַבְּרִיא וְאֶחָד הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַכָּעוּר הַחוֹלֶה. אֲפִלּוּ הָיָה הַנֶּעֱרָךְ מֻכֶּה שְׁחִין אוֹ סוּמָא אוֹ גִּדֵּם וְיֵשׁ בּוֹ כָּל מוּם נוֹתֵן לְפִי שָׁנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה:

ט הַדָּמִים אֵינָן כַּעֲרָכִין. כֵּיצַד. הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי אוֹ דְּמֵי זֶה עָלַי אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי אֲפִלּוּ הָיָה אוֹתוֹ פְּלוֹנִי קָטָן בֶּן יוֹמוֹ אוֹ טַמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס אוֹ עַכּוּ"ם נוֹתֵן מַה שֶּׁהוּא שָׁוֶה דִּינָר אוֹ אֶלֶף כְּאִלּוּ הוּא עֶבֶד הַנִּמְכָּר בַּשּׁוּק:

י וְהָעֲרָכִים כֻּלָּן וְהַדָּמִים הַכֹּל סְתָמָן לְבֶדֶק הַבַּיִת וְיִפָּלוּ הַכֹּל לַלִּשְׁכָּה שֶׁהָיְתָה בַּמִּקְדָּשׁ מוּכָנָת לְקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת:

יא עַכּוּ"ם שֶׁאָמַר דָּמַי עָלַי אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי נוֹתֵן כְּפִי נִדְרוֹ וְאֵינוֹ נוֹפֵל לַלִּשְׁכָּה שֶׁאֵין מְקַבְּלִין מִן הָעַכּוּ"ם נְדָבָה אוֹ נֵדֶר לְחַזֵּק אֶת בֶּדֶק הַבַּיִת אוֹ בֶּדֶק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (עזרא ד ג) "לֹא לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת" וְגוֹ'. וְנֶאֱמַר (נחמיה ב כ) "וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָיִם":

יב וּמַה יַּעֲשֶׂה בָּהֶן. יִבְדֶּק הָעַכּוּ"ם עַל דַּעַת מִי נָדַר. אִם נָדַר עַל דַּעַת יִשְׂרָאֵל יוֹצִיאוּהוּ בֵּית דִּין בְּמַה שֶּׁיֵּרָאֶה לָהֶם חוּץ מִבֶּדֶק הַבַּיִת וּבֶדֶק יְרוּשָׁלַיִם. וְאִם אָמַר לַשָּׁמַיִם נָדַרְתִּי יִגָּנְזוּ:

יג הַגּוֹסֵס אֵין לוֹ לֹא עֶרֶךְ וְלֹא דָּמִים הוֹאִיל וְרֹב הַגּוֹסְסִין לְמִיתָה חֲרֵי הוּא כְּמֵת. וְכֵן מִי שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהָרְגוֹ עַל עֲבֵרָה שֶׁעָבַר וְהֶעֱרִיכוּ אַחֵר אוֹ שֶׁהֶעֱרִיךְ עַצְמוֹ אוֹ שֶׁאָמַר דָּמַי עָלַי אוֹ שֶׁאָמַר אַחֵר דְּמֵי זֶה עָלַי אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם שֶׁזֶּה כְּמֵת הוּא וְהַמֵּת אֵין לוֹ עֶרֶךְ וְלֹא דָּמִים. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא כז כט) "כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יָחֳרַם מִן הָאָדָם לֹא יִפָּדֶה" כְּלוֹמַר אֵין לוֹ פִּדְיוֹן אֶלָּא חֲרֵי הוּא כְּמֵת:

יד זֶה הַיּוֹצֵא לֵהָרֵג שֶׁהֶעֱרִיךְ אֲחֵרִים אוֹ נָדַר דְּמֵיהֶם אוֹ הִזִּיק חַיָּב לְשַׁלֵּם וְגוֹבִין הַכֹּל מִנְּכָסָיו:

טו כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מַעֲרִיכִין וְנֶעֱרָכִין כְּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל. וְקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים וְהֶעֱרִיךְ אוֹ נָדַר דָּמִים חַיָּב לְשַׁלֵּם שֶׁהֲרֵי נְדָרָיו קַיָּמִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת נְדָרִים:

טז הָעֲרָכִין הַקְּצוּבִין לְפִי הַשָּׁנִים הֵן שְׁנֵי הַנֶּעֱרָךְ וְלֹא שְׁנֵי הַמַּעֲרִיךְ. כֵּיצַד. בֶּן עֶשְׂרִים שֶׁאָמַר לְבֶן שִׁשִּׁים עֶרְכְּךָ עָלַי נוֹתֵן עֶרֶךְ בֶּן שִׁשִּׁים. וּבֶן שִׁשִּׁים שֶׁאָמַר לְבֶן עֶשְׂרִים עֶרְכְּךָ עָלַי נוֹתֵן עֶרֶךְ בֶּן עֶשְׂרִים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יז וְצָרִיךְ הַמַּעֲרִיךְ שֶׁיְּהֵא פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין כִּשְׁאָר הַנְּדָרִים. וְנִשְׁאָלִין עַל הָעֲרָכִין וְעַל הַדָּמִים כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּשְׁאָלִין עַל שְׁאָר נְדָרִים וְהֶקְדֵּשׁוֹת:

יח הָאוֹמֵר עֶרְכִּי אֲלוּ עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ כֻּלָּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי שָׁנָיו. וְאִם הָיָה עָנִי נוֹתֵן עַל יְדֵי כֻּלָּם עֵרֶךְ אֶחָד עָנִי. וְאִם הָיָה עָשִׁיר נוֹתֵן עַל יְדֵי כֻּלָּן עֵרֶךְ עָשִׁיר:

יט הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי וְחָזַר וְאָמַר עֶרְכִּי עָלַי וְכֵן אִם אָמַר אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמַר שְׁנֵי עֶרְכִּי עָלַי נוֹתֵן שְׁנֵי עֲרָכִין. וְכֵן אִם אָמַר אַרְבָּעָה אֲפִלּוּ אֶלֶף נוֹתֵן כַּמִּנְיָן שֶׁנָּדַר:

כ אָמַר חֲרֵי עָלַי עֵרֶךְ וְלֹא פֵּרֵשׁ עֵרֶךְ מִי אֶלָּא עֵרֶךְ סְתָם נוֹתֵן פָּחוּת שֶׁבַּעֲרָכִין שֶׁהוּא שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים:

כא הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי וּמֵת קֹדֶם שֶׁיַּעֲמֹד בְּדִין אֵין הַיּוֹרְשִׁין חַיָּבִין לִתֵּן. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז ח) "וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן". עָמַד בַּדִּין וּמֵת יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁין:

כב אֲבָל הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד בְּדִין וּמֵת קֹדֶם שֶׁיִּקְצְצוּ דָּמָיו וְיֹאמְרוּ הַדַּיָּנִין כַּמָּה יִשְׁוֶה אֵין הַיּוֹרְשִׁין חַיָּבִין לִתֵּן. וְאִם קָצְבוּ דָּמָיו וַאֲחַר כָּךְ מֵת יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁין:

כג וּמַה בֵּין עֲרָכִין לְדָמִים. שֶׁעֲרָכִין קְצוּבִין מִן הַתּוֹרָה וְהַדָּמִים אֵינָן קְצוּבִין. וְכֵן הָאוֹמֵר עֵרֶךְ פְּלוֹנִי עָלַי וּמֵת הָעוֹרֵךְ וְהַנֶּעֱרָךְ אַחַר שֶׁעָמַד הַנֶּעֱרָךְ בְּדִין חַיָּבִין הַיּוֹרְשִׁין לִתֵּן. מֵת הַנֶּעֱרָךְ קֹדֶם שֶׁעָמַד בְּדִין אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּעֲרִיךְ קַיָּם חֲרֵי זֶה פָּטוּר. שֶׁאֵין עֵרֶךְ לְמֵת וְהַנֶּעֱרָךְ צָרִיךְ עֲמִידָה בְּדִין. אָמַר דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי וְעָמַד בְּדִין וּמֵת קֹדֶם שֶׁיִּקְצְצוּ דָּמָיו חֲרֵי זֶה פָּטוּר שֶׁאֵין דָּמִים לַמֵּתִים:

פרק ב

א הָאוֹמֵר עֵרֶךְ יָדִי אוֹ עֵרֶךְ עֵינִי אוֹ רַגְלִי עָלַי אוֹ שֶׁאָמַר עֵרֶךְ יָד זֶה אוֹ עֵינוֹ עָלַי לֹא אָמַר כְּלוּם. עֵרֶךְ לִבִּי אוֹ כְּבֵדִי עָלַי אוֹ עֵרֶךְ לִבּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי אוֹ כְּבֵדוֹ עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ כֻּלּוֹ. וְכֵן כָּל אֵיבָר שֶׁאִם יִנָּטֵל מִן הַחַי יָמוּת אִם אָמַר עֵרְכּוֹ עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ כֻּלּוֹ:

ב אָמַר חֲצִי עֶרְכִּי עָלַי נוֹתֵן חֲצִי עֶרְכּוֹ. עֵרֶךְ חֲצִיי עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ כֻּלּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּנָּטֵל חֲצִיוֹ וְיִחְיֶה:

ג הָאוֹמֵר דְּמֵי יָדִי עָלַי אוֹ דְּמֵי יַד פְּלוֹנִי עָלַי שָׁמִין אוֹתוֹ כַּמָּה הוּא שָׁוֶה בְּיָד וְכַמָּה הוּא שָׁוֶה בְּלֹא יָד וְנוֹתֵן לַהֶקְדֵּשׁ. כֵּיצַד. אִם נִמְכַּר הוּא כֻּלּוֹ [יִהְיֶה] שָׁוֶה חֲמִשִּׁים. וְאִם יִמָּכֵר חוּץ מִיָּדוֹ שֶׁתִּשָּׁאֵר יָדוֹ זוֹ לִבְעָלָיו וְלֹא יִהְיֶה לַלּוֹקֵחַ בָּהּ כְּלוּם שָׁוֶה אַרְבָּעִים. נִמְצָא זֶה יִתְחַיֵּב לְשַׁלֵּם לַהֶקְדֵּשׁ עֲשָׂרָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ד הָאוֹמֵר דְּמֵי רֹאשִׁי אוֹ כְּבֵדִי עָלַי אוֹ דְּמֵי רֹאשׁוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי עָלַי אוֹ לִבּוֹ אוֹ כְּבֵדוֹ עָלַי נוֹתֵן דְּמֵי כֻּלּוֹ. וְכֵן הָאוֹמֵר דְּמֵי חֲצִיי עָלַי נוֹתֵן דְּמֵי כֻּלּוֹ. אֲבָל הָאוֹמֵר חֲצִי דָּמַי עָלַי נוֹתֵן חֲצִי דָּמָיו:

ה הָאוֹמֵר מִשְׁקָלִי עָלַי אוֹ מִשְׁקַל פְּלוֹנִי עָלַי נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ אִם כֶּסֶף כֶּסֶף אִם זָהָב זָהָב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ. אָמַר מִשְׁקַל יָדִי אוֹ רַגְלִי עָלַי רוֹאִין כַּמָּה הִיא רְאוּיָה לִשְׁקֹל וְנוֹתֵן מָמוֹן שֶׁפֵּרֵשׁ. עַד הֵיכָן הִיא הַיָּד לְעִנְיָן זֶה עַד הָאַצִּיל וְהָרֶגֶל עַד הָאַרְכֻּבָּה לְפִי שֶׁבְּנֵדָרִים הוֹלְכִין אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם:

ו הָאוֹמֵר קוֹמָתִי עָלַי כֶּסֶף אוֹ זָהָב נוֹתֵן שַׁרְבִּיט שֶׁאֵינוֹ נִכְפָּף מְלֹא קוֹמָתוֹ מִמִּין שֶׁפֵּרֵשׁ. אָמַר מְלֹא קוֹמָתִי עָלַי נוֹתֵן אֲפִלּוּ שַׁרְבִּיט שֶׁנִּכְפָּף מִמִּין שֶׁפֵּרֵשׁ:

ז הָאוֹמֵר מִשְׁקָלִי עָלַי וְלֹא פֵּרֵשׁ מֵאֵי זֶה מִין. אִם הָיָה עָשִׁיר בְּיוֹתֵר וְנִתְכַּוֵּן לְמַתָּנָה מְרֻבָּה נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ זָהָב. וְהוּא הַדִּין בְּאוֹמֵר מִשְׁקַל יָדִי אוֹ רַגְלִי אוֹ קוֹמָתִי וְלֹא פֵּרֵשׁ מֵאֵי זֶה מִין נוֹתֵן זָהָב. וְאִם אֵינוֹ מֻפְלָג בַּעֲשִׁירוּת נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ אוֹ מִשְׁקַל יָדוֹ מִדְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לְהִשָּׁקֵל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אֲפִלּוּ פֵּרוֹת. וְכֵן נוֹתֵן שַׁרְבִּיט מְלֹא קוֹמָתוֹ אֲפִלּוּ שֶׁל עֵץ הַכֹּל לְפִי מָמוֹנוֹ וְדַעְתּוֹ:

ח הָאוֹמֵר עָמְדִי עָלַי יְשִׁיבָתִי עָלַי אוֹ מְקוֹם יְשִׁיבָתִי עָלַי אוֹ רָחְבִּי עָלַי עָבְיִי עָלַי הֶקֵּפִי עָלַי כָּל אֵלּוּ סָפֵק וּמֵבִיא לְפִי מָמוֹנוֹ. עַד שֶׁיֹּאמַר לֹא כָּךְ נִתְכַּוַּנְתִּי. וְאִם מֵת יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁים פָּחוּת שֶׁבַּלְּשׁוֹנוֹת:

ט הָאוֹמֵר חֲרֵי עָלַי מַטְבֵּעַ כֶּסֶף לֹא יִפְחֹת מִדִּינָר כֶּסֶף. מַטְבֵּעַ נְחשֶׁת לֹא יִפְחֹת מִמָּעָה כֶּסֶף. חֲרֵי עָלַי בַּרְזֶל לֹא יִפְחֹת מֵאַמָּה עַל אַמָּה לְכָלָה עוֹרֵב שֶׁהָיָה לְמַעְלָה בְּגַג הַהֵיכָל כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ:

י הָאוֹמֵר חֲרֵי עָלַי כֶּסֶף אוֹ זָהָב וְלֹא הִזְכִּיר מַטְבֵּעַ יָבִיא לָשׁוֹן שֶׁל כֶּסֶף אוֹ שֶׁל זָהָב יִהְיֶה מִשְׁקָלָהּ עַד שֶׁיֹּאמַר לֹא לְכָךְ נִתְכַּוַּנְתִּי. וְכֵן אִם פֵּרֵשׁ הַמִּשְׁקָל וְשָׁכַח כַּמָּה פֵּרֵשׁ יָבִיא עַד שֶׁיֹּאמַר לֹא לְכָךְ נִתְכַּוַּנְתִּי:

יא אֶחָד הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי וְאֶחָד הָאוֹמֵר חֲרֵי עָלַי מָנֶה אוֹ חֲמִשִּׁים אוֹ כֶּסֶף אוֹ זָהָב. הַכֹּל הֵן הַנִּקְרָאִים חַיָּבֵי דָמִים. וְהַדָּמִים וְהָעֲרָכִין לְבֶדֶק הַבַּיִת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

יב שְׁתֵּי לְשָׁכוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ. אַחַת לִשְׁכַּת חֲשָׁאִים. וְאַחַת לִשְׁכַּת הַכֵּלִים. לִשְׁכַּת חֲשָׁאִים יִרְאֵי חֵטְא נוֹתְנִין לְתוֹכָן בַּחֲשַׁאי וַעֲנִיִּים בְּנֵי טוֹבִים מִתְפַּרְנְסִים מִמֶּנָּה בַּחֲשַׁאי. לִשְׁכַּת הַכֵּלִים כָּל מִי שֶׁהִתְנַדֵּב כְּלִי זוֹרְקוּ לְתוֹכָהּ וְאַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם הַגִּזְבָּרִין פּוֹתְחִין אוֹתָהּ. כָּל כְּלִי שֶׁנִּמְצָא בּוֹ צֹרֶךְ לְבֶדֶק הַבַּיִת מַנִּיחִין אוֹתוֹ וְהַשְּׁאָר נִמְכָּרִין וּדְמֵיהֶן נוֹפְלִין לִלְשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת׃

יג הֶצְרְכוּ לְקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְלֹא הִסְפִּיקוּ לָהֶן תְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה מוֹצִיאִין אֶת הָרָאוּי לָהֶן מִקָּדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת. אֲבָל אִם הֶצְרְכוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת וְלֹא מָצְאוּ בְּלִשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת דָּבָר הַמַּסְפִּיק לָהֶן אֵין מוֹצִיאִין הָרָאוּי לָהֶן מִקָּדְשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ׃

פרק ג

א הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַפָּחוּת מִבֶּן עֶשְׂרִים וְלֹא עָמַד בְּדִין עַד שֶׁהָיָה יֶתֶר עַל עֶשְׂרִים אֵינוֹ נוֹתֵן אֶלָּא עֶרֶךְ פָּחוּת מִבֶּן עֶשְׂרִים. שֶׁאֵין הָעֵרֶךְ אֶלָּא בִּזְמַן הָעֲרֶךְ לֹא בִּזְמַן הַהַעֲמָדָה בַּדִּין׃

ב כָּל הָעֲרָכִין הַקְּצוּבִין בַּתּוֹרָה הֵן שֶׁנּוֹתֵן הַמַּעֲרִיךְ אִם הָיָה עָנִי וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת נוֹתֵן כָּל הַנִּמְצָא בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ סֶלַע אֶחָד וְנִפְטָר שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז ח) "וְאִם מָךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ" (ויקרא כז ח) "עַל פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר"׃

ג וּמִנַּיִן שֶׁהוּא נוֹתֵן אֲפִלּוּ סֶלַע אֶחָד אִם אֵין לוֹ אֶלָּא סֶלַע אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כה) "וְכָל עֶרְכְּךָ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" הָא לְמַדְתָּ שֶׁאֵין בַּעֲרָכִין פָּחוֹת מִסֶּלַע וְלֹא יוֹתֵר עַל חֲמִשִּׁים׃

ד חֲרֵי שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ סֶלַע אֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ פָּחוֹת מִסֶּלַע. אֶלָּא יִשָּׁאֵר הַכֹּל עָלָיו חוֹב וְאִם מָצְאָה יָדוֹ וְהֶעֱשִׁיר יִתֵּן עֶרֶךְ שָׁלֵם הַקָּצוּב בַּתּוֹרָה׃

ה עָשִׁיר שֶׁהֶעֱרִיךְ וְהֶעֱנִי. אוֹ שֶׁהֶעֱרִיךְ כְּשֶׁהוּא עָנִי וְהֶעֱשִׁיר. חֲרֵי זֶה חַיָּב בְּעֶרֶךְ עָשִׁיר. אֲבָל אִם הֶעֱרִיךְ כְּשֶׁהוּא עָנִי וְהֶעֱשִׁיר וְחָזַר וְהֶעֱנִי נוֹתֵן עֶרֶךְ עָנִי׃

ו עָשִׁיר שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי אוֹ עֶרֶךְ פְּלוֹנִי וְשָׁמַע הֶעָנִי וְאָמַר מַה שֶּׁאָמַר זֶה עָלַי. חֲרֵי הֶעָנִי חַיָּב בְּעֶרֶךְ עָשִׁיר שֶׁהוּא עֶרֶךְ שָׁלֵם. אֲבָל עָנִי שֶׁהֶעֱרִיךְ אֶת הֶעָשִׁיר וְאָמַר עֶרֶךְ זֶה עָלַי אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא כְּעֶרֶךְ עָנִי שֶׁהוּא כְּפִי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ׃

ז מַה בֵּין הַחַיָּב בְּעֶרֶךְ עָנִי לְהַחַיָּב בְּעֶרֶךְ עָשִׁיר שֶׁהוּא הָעֶרֶךְ הַקָּצוּב כֻּלּוֹ. שֶׁהַחַיָּב בְּעֶרֶךְ עָנִי שֶׁלָּקְחוּ מִמֶּנּוּ כָּל מַה שֶּׁיָּדוֹ מַשֶּׂגֶת אֲפִלּוּ סֶלַע אֶחָד וְאַחַר כָּךְ הֶעֱשִׁיר אֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְאִם הָיָה חַיָּב בְּעֶרֶךְ עָשִׁיר יִשָּׁאֵר שְׁאָר הָעֶרֶךְ חוֹב עָלָיו עַד שֶׁיַּעֲשִׁיר וְיִשָּׁלֵם הָעֶרֶךְ שֶׁעָלָיו׃

ח הַמְפָרֵשׁ אֶת הָעֶרֶךְ וְאָמַר עֶרְכִּי עָלַי חֲמִשִּׁים סְלָעִים. אוֹ עֶרֶךְ פְּלוֹנִי עָלַי שְׁלֹשִׁים סְלָעִים. אֵינוֹ נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד. אֶלָּא לוֹקְחִין כָּל הַנִּמְצָא בְּיָדוֹ וְהַשְּׁאָר עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיַּעֲשִׁיר וְיִתֵּן׃

ט וְכֵן הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי אֵינוֹ נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד. שֶׁחַיָּבֵי דָמִים חֲרֵי פֵּרְשׁוּ נִדְרָן וַחֲרֵי הֵן כְּמִי שֶׁאָמַר מָנֶה עָלַי הֶקְדֵּשׁ שֶׁהוּא חַיָּב לִתֵּן מָנֶה גָּמוּר׃

י הָאוֹמֵר חֲרֵי עָלַי עֶרֶךְ סְתָם וְלֹא פֵּרֵשׁ אֵינוֹ כְּמְפָרֵשׁ שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים אֶלָּא נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד כְּשְׁאָר הַמַּעֲרִיכִין׃

יא הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי וְחָזַר וְאָמַר עֶרְכִּי עָלַי וְהָיוּ בְיָדוֹ עֶשֶׂר סְלָעִים וְנָתַן תֵּשַׁע לַשֵּׁנִיָּה וְסֶלַע לָרִאשׁוֹנָה יָצָא יְדֵי שְׁתֵּיהֶן. שֶׁהָעֲרָכִין לָאו כְּחוֹבוֹת הֵן. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכָּל מַה שֶּׁבְּיָדוֹ מְשֻׁעְבָּד לָרִאשׁוֹנָה. הֶקְדֵּשׁ מְאֻחָר שֶׁגָּבָה גָּבָה. אֲבָל אִם נָתַן תֵּשַׁע לָרִאשׁוֹנָה וְסֶלַע לָרִאשׁוֹנָה וְאַחַת לַשֵּׁנִיָּה יָדֵי שְׁנֵיהֶן יָצָא. שֶׁחֲרֵי כְּשֶׁנָּתַן הַסֶּלַע לֹא נִשְׁאַר בְּיָדוֹ כְּלוּם וַחֲרֵי אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת. יְדֵי רִאשׁוֹנָה לֹא יָצָא. שֶׁחֲרֵי כָּל מַה שֶּׁהָיָה בְּיָדוֹ מְשֻׁעְבָּד לָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁנָּתַן הַתֵּשַׁע נִשְׁאַר לוֹ סֶלַע וַחֲרֵי לֹא נָתַן כָּל מַה שֶּׁיָּדוֹ מַשֶּׂגֶת. לְפִיכָךְ יִשָּׁאֵר עָלָיו שְׁאָר עֶרֶךְ רִאשׁוֹן עַד שֶׁיַּעֲשִׁיר וְיַשְׁלִים׃

יב הָאוֹמֵר שְׁנֵי עֶרְכַי עָלַי וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ אֶלָּא פָּחוֹת מִכְּדֵי שְׁנֵי עֲרָכִין. חֲרֵי הַדָּבָר סָפֵק אִם נִתְפַּס לִשְׁנֵיהֶן וְנוֹתֵן חֲצִי מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ לְעֶרֶךְ אֶחָד וַחֲצִי לָעֶרֶךְ הַשֵּׁנִי וְיִפָּטֵר אוֹ יִתֵּן עֶרֶךְ אֶחָד מֵהֶן שָׁלֵם אוֹ כָּל הַנִּמְצָא בְּיָדוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן וְיִשָּׁאֵר הָעֶרֶךְ הָאַחֵר עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיִּתֵּן אוֹתוֹ בַּעֲנִיּוּת אוֹ בַּעֲשִׁירוּת כְּפִי הֶשֵּׂג יָדוֹ׃

יג הַמַּפְרִישׁ עֶרְכּוֹ אוֹ דָמָיו וְנִגְנְבוּ אוֹ אָבְדוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמַר עָלַי חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְיַד הַגִּזְבָּר. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כג) "וְנָתַן אֶת הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַה׳" חֲרֵי הֵן חֲלִין אַף עַל פִּי שֶׁהִפְרִישָׁן עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְיַד הַגִּזְבָּר׃

יד חַיָּבֵי עֲרָכִין וְדָמִים מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין מֵהֶן בַּעַל כָּרְחָן מַה שֶּׁנָּדְרוּ וְאֵינָן חַיָּבִין לְהַחֲזִיר לָהֶם הַמַּשְׁכּוֹן בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה. וּמוֹכְרִין כָּל הַנִּמְצָא לָהֶם מִן הַקַּרְקַע וּמִן הַמְשַׁלְטְלִין מִכְּסוּת וּכְלֵי תַּשְׁמִישׁ הַבַּיִת וַעֲבָדִים וּבְהֵמָה וְנִפְרָעִין מִן הַכֹּל. וְאֵין מוֹכְרִין לֹא כְּסוּת אִשְׁתּוֹ וְלֹא כְּסוּת בָּנָיו וְלֹא בְּגָדִים שֶׁצְּבָעָן לִשְׁמָן וְלֹא סַנְדָּלִים חֲדָשִׁים שֶׁלְּקָחָן לִשְׁמָן. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו לֹא הִקְדִּישׁ אֶת אֵלּוּ׃

טו וְנוֹתְנִין לוֹ מִכָּל נְכָסָיו לָזֶה שֶׁיֵּשׁ עָלָיו עֲרָכִין אוֹ דָּמִים אוֹ שֶׁהִקְדִּישׁ מָנֶה לְבֶדֶק הַבַּיִת וְאֵין לוֹ. נוֹתְנִין לוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד וְסַנְדָּלָיו וְכִסֵּא לֵישֵׁב עָלָיו וּמִטָּה וּמַצָּע הָרְאוּיִין לוֹ לִישֹׁן עֲלֵיהֶם. וְאִם הָיָה עָנִי נוֹתְנִין לוֹ מִטָּה וּמַפָּץ לִישֹׁן עָלָיו. וְנוֹתְנִין לוֹ מָזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם וּכְסוּת שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ לוֹ לְבַדּוֹ אֲבָל לֹא לְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֵיהֶם וּבִכְסוּתָם. וְאֵין נוֹתְנִין לוֹ אֶלָּא כְּסוּת הָרְאוּיָה לוֹ׃

טז הָיוּ עָלָיו כְּלֵי מֶשִׁי וּבְגָדִים מְזֻהָבִין מַעֲבִירִין אוֹתָן מֵעָלָיו וְנוֹתְנִין לוֹ כְּסוּת הָרְאוּיָה לְאִישׁ כְּמוֹתוֹ לְחל אֲבָל לֹא לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים׃

יז וְאִם הָיָה אֻמָּן נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי כְּלֵי אֻמָּנוּת מִכָּל מִין וּמִין. כֵּיצַד. אִם הָיָה חָרָשׁ נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי מַעְצָדִים וּשְׁתֵּי מְגֵרוֹת. הָיוּ לוֹ כֵּלִים מְרֻבִּין מִמִּין אֶחָד וּמוֹעֲטִין מִמִּין שֵׁנִי אֵין מוֹכְרִין מִן הַמְרֻבֶּה וְלוֹקְחִין לוֹ מִן הַמּוּעָט. אֶלָּא נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי כֵּלִים מִן הַמְרֻבִּין וְכָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִן הַמּוּעָט׃

יח הָיָה חַמָּר אוֹ אִכָּר אֵין נוֹתְנִין לוֹ בְּהֶמְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ מְזוֹנוֹת אֶלָּא מְפֻנָּה. הָיָה סַפָּן אֵין נוֹתְנִין לוֹ סְפִינָתוֹ אֶלָּא יִמְכֹּר הַכֹּל׃

יט הָיוּ בַּנְכָסִים בְּהֵמָה וַעֲבָדִים וּמַרְגָּלִיּוֹת וְאָמְרוּ הַתַּגָּרִים אִם יִלָּקַח לְעֶבֶד זֶה כְּסוּת בִּשְׁלֹשִׁים מַשְׁבֵּחַ הוּא מֵאָה. וּפָרָה זאת אִם יַמְתִּינוּ בָּהּ לָאִטְלִס מַשְׁבַּחַת עֲשָׂרָה. וּמַרְגָּלִית זוֹ אִם מַעֲלִין אוֹתָהּ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי תִּשְׁוֶה מָמוֹן רַב וְכָאן אֵינָהּ שָׁוָה אֶלָּא מְעַט. אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן. אֶלָּא כֵּיצַד עוֹשִׂין. מוֹכְרִין הַכֹּל בִּמְקוֹמוֹ וּבִשְׁעָתוֹ כְּמַה שֶׁהוּא שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כג) ״וְנָתַן אֶת הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַה׳״ לְרַבּוֹת כָּל דָּבָר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵין מְפַרְכְּסִין אוֹתוֹ וְאֵין מַמְתִּינִין בּוֹ לַשּׁוּק וְלֹא מוֹלִיכִין אוֹתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אֵין לַהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ׃

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמְשַׁלְטְלִין וַעֲבָדִים. אֲבָל הַקַּרְקָעוֹת מַכְרִיזִין עֲלֵיהֶם שִׁשִּׁים יוֹם רְצוּפִים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב וְאַחַר כָּךְ מוֹכְרִין אוֹתָם׃

פרק ד

א שָׂדֶה שֶׁיָּרְשָׁהּ אָדָם מִמּוֹרִישָׁיו הִיא הַנִּקְרֵאת שְׂדֵה אֲחֻזָּה. וְשָׂדֶה שֶׁלְּקָחָהּ אוֹ זָכָה בָּהּ הִיא הַנִּקְרֵאת שְׂדֵה מִקְנָה. וְהַמַּקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ מוֹדְדִין אוֹתָהּ וְעָרְכָּהּ הוּא הָעֶרֶךְ הַקָּצוּב בַּתּוֹרָה׃

ב וְכַמָּה הוּא. כָּל מָקוֹם שֶׁרָאוּי לִזְרֹעַ בּוֹ חֹמֶר שְׂעוֹרִים וְיִזָּרֵעֲנוּ בַּיָּד וְלֹא יִקָּרֵב זְרִיעָתוֹ וְלֹא יְרַחֵק אוֹתָהּ. עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים לְכָל שְׁנֵי יוֹבֵל. וְאֵין שְׁנַת יוֹבֵל מִן הַמִּנְיָן. וְאֶחָד הַמַּקְדִּישׁ שָׂדֶה טוֹבָה שֶׁאֵין בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹתָהּ. אוֹ שָׂדֶה רָעָה שֶׁאֵין כָּמוֹהָ לְרַע. כָּזֶה מַעֲרִיכִין אוֹתוֹ׃

ג כְּבָר בֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת שְׁקָלִים שֶׁהַשֶּׁקֶל הָאָמוּר בַּתּוֹרָה הוּא הַנִּקְרָא סֶלַע בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים. וְהַגֵּרָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה הִיא הַמָּעָה בְּדִבְרֵי חֲכָמִים וְהוֹסִיפוּ עַל הַשֶּׁקֶל וְעָשׂוּ אוֹתוֹ סֶלַע. וְהַסֶּלַע אַרְבָּעָה דִינָרִין. וְהַדִּינָר שֵׁשׁ מָעִין. וְהַמָּעָה שְׁנֵי פוּנְדְיוֹנִין. נִמְצָא לְכָל שָׁנָה סֶלַע וּפוּנְדְיוֹן. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַסֶּלַע שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים פוּנְדְיוֹנִין. כְּשֶׁיִּתֵּן פוּנְדְיוֹנוֹת לְקַח סֶלַע מִן הַשֶּׁלְחָנִי נוֹתֵן תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים׃

ד הַחֹמֶר הוּא הַכּוֹר. וְהוּא שְׁנֵי לְתָכִין. וְהַלֶּתֶךְ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה סְאִין. נִמְצָא הַחֹמֶר שְׁלֹשִׁים סְאָה שֶׁהֵן עֶשֶׂר אֵיפוֹת כָּל שָׁלֹשׁ סְאִין אֵיפָה. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת שֶׁהַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁבוּרוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה עַל חֲמִשִּׁים אַמָּה הוּא בֵּית סְאָה וְהוּא מִזָּרַע סְאָה. נִמְצֵאתָ לָמֵד שֶׁהַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁבוּרוֹ חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף אַמָּה שֶׁהוּא בְּרִבּוּעַ מְאתַיִם אַרְבַּע וְשִׁבְעִים אַמּוֹת עַל מְאתַיִם אַרְבַּע וְשִׁבְעִים אַמּוֹת בְּקֵרוּב הוּא בֵּית כּוֹר וְהוּא (ויקרא כז טז) ״זֶרַע חֹמֶר שְׂעוֹרִים״׃

ה כֵּיצַד דֶּרֶךְ הַחֶשְׁבּוֹן בְּעֶרְכֵי שָׂדוֹת. חֲרֵי שֶׁהִקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ וְנִשְׁאַר לַיּוֹבֵל שְׁמוֹנָה שָׁנִים חוץ מִשְּׁנַת הַיּוֹבֵל שֶׁאֵינָהּ בַּחֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. כָּל הָרוֹצֶה לִפְדּוֹתָהּ מֵיד הֶקְדֵּשׁ נוֹתֵן לְכָל (ויקרא כז טז) ״זֶרַע חֹמֶר שְׂעוֹרִים״ שְׁמוֹנָה סְלָעִים וּשְׁמוֹנָה פוּנְדְיוֹנוֹת. וְאִם רָצוּ הַבְּעָלִים לִפְדּוֹתָהּ נוֹתְנִין עֶשֶׂר סְלָעִים וַעֲשָׂרָה פוּנְדְיוֹנוֹת לְפִי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ. וְכֵן כָּל חֹמֶשׁ הָאָמוּר בַּתּוֹרָה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַקֶּרֶן עִם הַתּוֹסֶפֶת חֲמִשָּׁה נִמְצָא שֶׁהוֹסִיף רְבִיעַ הַקֶּרֶן. וְכֵן אִם פָּדְתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל מַקְדִּישׁ אוֹ אֶחָד מִיּוֹרְשָׁיו חֲרֵי אֵלּוּ מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ׃

ו נִשְׁאַר לַיּוֹבֵל אַרְבַּע שָׁנִים נוֹתֵן הַפּוֹדֶה אַרְבַּע סְלָעִים וְאַרְבָּעָה פוּנְדְיוֹנוֹת לְכָל חֹמֶר וְאִם הַבְּעָלִים פָּדוּ אוֹתָהּ נוֹתֵן חֹמֶשׁ. וְכֵן לְפִי חֶשְׁבּוֹן זֶה סֶלַע וּפוּנְדְיוֹן לְכָל שָׁנָה. וְאֵינוֹ נוֹתֵן שָׁנָה בְּשָׁנָה אֶלָּא נוֹתֵן הַכֹּל כְּאֶחָד׃

ז נִשְׁאַר בֵּינוֹ וּבֵין הַיּוֹבֵל שָׁנָה אֵינוֹ יָכוֹל לִתֵּן סֶלַע וּפוּנְדְיוֹן לְפִדּוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז יח) ״וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן״ (ויקרא כז יח) ״עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרוֹת״ אֵינָהּ נִפְדֵּית בְּגֵרָעוֹן כֶּסֶף אֶלָּא קֹדֶם לַיּוֹבֵל בִּשְׁתֵּי שָׁנִים אוֹ יוֹתֵר׃

ח נִשְׁאַר בֵּינוֹ וּבֵין הַיּוֹבֵל שָׁנָה וְחֲדָשִׁים אִם רָצָה הַגּוֹזֵר לַחְשֹׁב הֶחֳדָשִׁים שָׁנָה וְיִתֵּן שְׁנַיִם שְׁקָלִים וּשְׁנַיִם פּוּנְדְיוֹנִים לְכָל זֶרַע חֹמֶר חֲרֵי זֶה מַתָּר. לְפִי שֶׁאֵין מְחַשְּׁבִין חֲדָשִׁים לַהֶקְדֵּשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז יח) "עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת". שָׁנִים אַתָּה מְחַשֵּׁב לַהֶקְדֵּשׁ וְאֵי אַתָּה מְחַשֵּׁב חֲדָשִׁים:

ט לְפִיכָךְ אֵין רָאוּי לְאָדָם לְהַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ לִפְנֵי הַיּוֹבֵל בְּפָחוֹת מִשְּׁתֵי שָׁנִים. וְאִם הִקְדִּישָׁהּ חֲרֵי זוֹ מֻקְדֶּשֶׁת. וְאֵינָהּ נִפְדֵּית בְּגַרְעוֹן כֶּסֶף אֶלָּא אִם רָצָה הַפּוֹדֶה לִתֵּן חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל לְכָל חֹמֶר פּוֹדֶה אוֹתָהּ וְאִם לֹא פְּדָאָהּ חֲרֵי זוֹ יוֹצְאָה לַכֹּהֲנִים בַּיּוֹבֵל כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

י הִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל עַצְמָהּ אֵינָהּ מֻקְדֶּשֶׁת. וְכֹהֵן וְלֵוִי שֶׁהִקְדִּישׁוּ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל עַצְמָהּ חֲרֵי זוֹ מֻקְדֶּשֶׁת:

יא כְּשֵׁם שֶׁגּוֹאֲלִין לְעוֹלָם כָּךְ מַקְדִּישִׁין לְעוֹלָם:

יב הַמַּקְדִּישׁ אֶת שָׂדֵהוּ אַחַר הַיּוֹבֵל אֵינָהּ נִפְדֵּית בְּגַרְעוֹן כֶּסֶף עַד שֶׁיִּגְמֹר שָׁנָה אַחַר הַיּוֹבֵל. לְפִי שֶׁאֵין מְחַשְּׁבִין חֲדָשִׁים לַהֶקְדֵּשׁ. לְפִיכָךְ אִם רָצָה הַפּוֹדֶה לִתֵּן חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל לְכָל זֶרַע חֹמֶר חֲרֵי זֶה פּוֹדֶה אֲפִלּוּ בַּיּוֹם שֶׁאַחַר הַיּוֹבֵל וְאֵינוֹ גּוֹרֵעַ כְּלוּם:

יג כְּשֵׁמּוֹדְדִין אֵין מוֹדְדִין אֶלָּא מְקוֹמוֹת הָרְאוּיִין לִזְרִיעָה. הָיוּ שָׁם סְלָעִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ נְקָעִים מְלֵאִים מַיִם עֲמוּקִים עֲשָׂרָה טְפָחִים אֵין נִמְדָּדִין עִמָּהּ. פָּחוֹת מִכָּאן נִמְדָּדִין עִמָּהּ:

יד הָיוּ בָהּ מְקוֹמוֹת נְמוּכוֹת עֲשָׂרָה אוֹ יוֹתֵר וְאֵין בָּהֶן מַיִם נִמְדָּדִין בִּפְנֵי עַצְמָן וּמְחַשְּׁבִין לָהֶם מַה שֶּׁרָאוּי לָהֶם:

טו הָיְתָה מְלֵאָה אִילָנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ חֲרֵי הִקְדִּישׁ גַּם הָאִילָנוֹת שֶׁכָּל הַמַּקְדִּישׁ בְּעַיִן יָפָה הוּא מַקְדִּישׁ וּמְחַשְּׁבִין אֶת הָאִילָנוֹת בְּשָׁוְוֵיהֶן וְהַקַּרְקַע מוֹדְדִין אוֹתָהּ וְיִהְיֶה עֶרְכָּהּ סֶלַע וּפוּנְדְיוֹן לְכָל שָׁנָה וּלְכָל זֶרַע חֹמֶר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

טז הַמַּקְדִּישׁ אֶת הַשָּׂדֶה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִזְרִיעָה וְהִיא הַנִּקְרֵאת טְרָשִׁין פּוֹדִין אוֹתָהּ בְּשָׁוְיָהּ. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ אֶת הָאִילָנוֹת בִּלְבַד פּוֹדִין אוֹתָן בְּשָׁוְוֵיהֶן:

יז הָיוּ הָאִילָנוֹת שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת לְתוֹךְ בֵּית סְאָה וְלֹא פֵּרֵשׁ שֶׁהָאִילָנוֹת בִּלְבַד הוּא שֶׁהִקְדִּישׁ חֲרֵי זֶה הִקְדִּישׁ אֶת הַקַּרְקַע וְאֶת הָאִילָנוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶן. אֲבָל אִם הָיוּ הָאִילָנוֹת נְטוּעִים כָּל שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת בְּיֶתֶר מִבֵּית סְאָה אוֹ בְּפָחוֹת אוֹ שֶׁהִקְדִּישָׁן זֶה אַחַר זֶה חֲרֵי זֶה לֹא הִקְדִּישׁ אֶת הַקַּרְקַע וְלֹא אֶת הָאִילָנוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם:

יח הִקְדִּישׁ הָאִילָנוֹת וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁ אֶת הַקַּרְקַע פּוֹדֶה אֶת הָאִילָנוֹת בְּשָׁוְוֵיהֶן וְאֶת הַקַּרְקַע עַל פִּי מִדָּתָהּ:

יט הַמַּקְדִּישׁ שָׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ וְהִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְלֹא נִפְדֵּית אֶלָּא חֲרֵי הִיא תַּחַת יַד הַמֻּקְדָּשׁ. הַכֹּהֲנִים נוֹתְנִין אֶת דָּמֶיהָ וְתִהְיֶה אֲחֻזָּה לָהֶם. שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ יוֹצֵא בְּלֹא פְּדָיוֹן. וְאוֹתָן הַדָּמִים יִפְּלוּ לְהֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת:

כ גְּאָלָהּ הַמַּקְדִּישׁ קֹדֶם שֶׁיִּגִּיעַ הַיּוֹבֵל חֲרֵי זוֹ חוֹזֶרֶת לִבְעָלֶיהָ וְהָעֶרֶךְ שֶׁנָּתַן יִפֹּל לְבֶדֶק הַבַּיִת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְכֵן אִם גְּאָלָהּ בְּנוֹ שֶׁל מַקְדִּישׁ חֲרֵי זוֹ חוֹזֶרֶת לְאָבִיו בַּיּוֹבֵל. אֲבָל אִם גְּאָלָהּ אוֹתָהּ בִּתּוֹ אוֹ שְׁאָר קְרוֹבָיו אוֹ נָכְרִי מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ. אִם חָזַר הַמַּקְדִּישׁ וּגְאָלָהּ מִיָּדָן חוֹזֶרֶת לוֹ לְעוֹלָם. וְאִם לֹא גְּאָלָהּ מִיָּדָן אֶלָּא הִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְהִיא תַּחַת יַד הַבַּת אוֹ שְׁאָר קְרוֹבִים אוֹ נָכְרִי חֲרֵי זוֹ יוֹצְאָה לַהֶקְדֵּשׁ וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לַבְּעָלִים לְעוֹלָם. אֶלָּא תִּהְיֶה אֲחֻזָּה לַכֹּהֲנִים שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כא) "וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל לַכֹּהֵן" וגו'. וְאֵין הַכֹּהֲנִים צְרִיכִין לִתֵּן דָּמִים שֶׁכְּבָר נִפְדֵּית מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ וְלָקַח עֶרְכָּהּ מֵאַחַר אֶלָּא תַּחְזֹר לַכֹּהֲנִים כְּאִלּוּ הֵם בְּעָלֶיהָ:

כא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל אִם הָיָה הַמַּקְדִּישׁ כֹּהֵן אוֹ לֵוִי חֲרֵי זֶה גּוֹאֵל לְעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ עָבַר עָלֶיהָ הַיּוֹבֵל וְלֹא נִפְדֵּית מִן הַהֶקְדֵּשׁ פּוֹדֶה אוֹתָהּ אַחַר הַיּוֹבֵל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה לב) "גְּאֻלַּת עוֹלָם תִּהְיֶה לַלְוִיִּם":

כב הָאִשָּׁה שֶׁהִקְדִּישָׁה שָׂדֶה אֲחֻזָּתָהּ וּגְאָלָהּ בַּעְלָהּ מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ וְהִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְהִיא תַּחַת יַד הַבַּעַל חֲרֵי הַדָּבָר סָפֵק אִם תַּחְזֹר לָאִשָּׁה אוֹ תֵּצֵא לַכֹּהֲנִים. לְפִיכָךְ קֹדֶמֶת הָאִשָּׁה וְהֶחֱזִיקָה בָּהּ אַחַר הַיּוֹבֵל אֵין הַכֹּהֲנִים יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָהּ. וְכֵן אִם קָדְמוּ הַכֹּהֲנִים וְהֶחֱזִיקוּ בָּהּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהוֹצִיא מִיָּדָם:

כג הַמַּקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וּפָדָה אוֹתָהּ כֹּהֵן מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ וְהִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְהִיא תַּחַת יַד הַכֹּהֵן לֹא יֹאמַר הוֹאִיל וַחֲרֵי הִיא יוֹצְאָה לַכֹּהֲנִים חֲרֵי הִיא תַּחַת יָדִי וְזָכִיתִי בָּהּ אֶלָּא יוֹצְאָה לְכָל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים:

כד כְּשֶׁתֵּצֵא הַשָּׂדֶה לַכֹּהֲנִים בַּיּוֹבֵל תִּנָּתֵן לַכֹּהֲנִים שֶׁבַּמִּשְׁמָר שֶׁפָּגַע בּוֹ הַיּוֹבֵל. וְאִם הָיָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל יוֹבֵל בְּשַׁבָּת שֶׁחֲרֵי מִשְׁמָר יוֹצֵא וּמִשְׁמָר נִכְנָס תִּנָּתֵן לַמִּשְׁמָר הַיּוֹצֵא:

כה הַמַּקְדִּישׁ אֶת הָאִילָנוֹת וְהִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְלֹא פָּדוּ אוֹתָם אֵינָן יוֹצְאִין לַכֹּהֲנִים שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כא) "וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל" וְאֵין אֵלּוּ שָׂדֶה. אֲבָל הַמַּקְדִּישׁ אֶת הַטְּרָשִׁים וְהִגִּיעַ יוֹבֵל וְלֹא פָּדוּ אוֹתָן הַבְּעָלִים חֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִין לַכֹּהֲנִים שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה הַשָּׂדֶה וְזוֹ נִקְרֵאת שָׂדֶה:

כו כֵּיצַד דִּין מַקְדִּישׁ שְׂדֵה מִקְנָתוֹ. שָׁמִין אוֹתָהּ בְּדָמֶיהָ וְרוֹאִין כַּמָּה הִיא שָׁוָה עַד הַיּוֹבֵל וּפוֹדֶה אוֹתָהּ כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה. וְאִם פָּדָה אוֹתָהּ הַמַּקְדִּישׁ אֵינוֹ מוֹסִיף חֹמֶשׁ וּפְדְיוֹנָהּ לְבֶדֶק הַבַּיִת כִּשְׁאָר עֲרָכִין וְדָמִים. וּכְשֶׁיַּגִּיעַ הַיּוֹבֵל תַּחְזֹר לַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁמִּכְרוּהָ. בֵּין שֶׁנִּפְדֵּית מִיַּד הַגִּזְבָּר וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִיַּד אַחֵר. בֵּין שֶׁלֹּא נִפְדֵּית וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ הֲרֵי זוֹ חוֹזֶרֶת לַמּוֹכֵר וְאֵינָהּ יוֹצְאָה לַכֹּהֲנִים שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ׃

כז כָּל שָׂדֶה שֶׁשָּׁמִין אוֹתָהּ לַהֶקְדֵּשׁ לִמְכֹּר אוֹתָהּ בְּדָמֶיהָ מַכְרִיזִין עָלֶיהָ שִׁשִּׁים יוֹם וְרִצּוּפִין בַּבֹּקֶר בְּשָׁעַת הַכְּנֻסַת פּוֹעֲלִים וּבָעֶרֶב בְּשָׁעַת הוֹצָאַת פּוֹעֲלִים. וּמְסִימִין מְצֻיָּרְיָהּ וְאוֹמֵר כָּךְ הִיא יָפָה וּבְכָךְ הִיא שׁוּמָה כָּל הָרוֹצֶה לִקַּח יָבוֹא וְיִקַּח׃

כח הַלּוֹקֵחַ שָׂדֶה מֵאָבִיו אוֹ מִשְׁאָר הַמּוֹרִישִׁין אוֹתוֹ וְהִקְדִּישָׁהּ. בֵּין שֶׁהִקְדִּישָׁהּ אַחַר מוֹת אָבִיו אוֹ מוֹרִישׁוֹ. וּבֵין שֶׁהִקְדִּישָׁהּ בְּחַיֵּי אָבִיו אוֹ שְׁאָר מוֹרִישָׁיו וְאַחַר כָּךְ מֵת אָבִיו הֲרֵי זוֹ כִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כב) "וְאִם אֶת שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ" שָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִהְיוֹת שְׂדֵה אֲחֻזָּה יָצָאת זוֹ שֶׁרְאוּיָה לוֹ לְיוֹרְשָׁהּ׃

פרק ה

א הַמַּקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ מִצְוָה עָלָיו לִפְדּוֹתָהּ הוּא שֶׁהָאָדוֹן קוֹדֵם. וְאִם לֹא רָצָה אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁמְּצָוֹת יוֹבֵל נוֹהֶגֶת שֶׁאִם יַגִּיעַ יוֹבֵל וְלֹא יִגְאָלֶנָּה תֵּצֵא לַכֹּהֲנִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁבָּטְלוּ הַיּוֹבְלוֹת שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ יוֹצֵאת לַכֹּהֲנִים אֶלָּא סוֹפָהּ לְהִפָּדוֹת לְעוֹלָם כּוֹפִין אֶת הָאָדוֹן לִפְתֹּחַ בָּהּ תְּחִלָּה וְהִיא נִפְדֵּית בְּשָׁוְיָהּ כִּשְׁאָר הַהֶקְדֵּשׁוֹת. אִם נִמְצָא מִי שֶׁמּוֹסִיף עָלֶיהָ וְגוֹאֵל אוֹתָהּ יִגָּאֵל וְאִם לָאו אוֹמְרִין לוֹ הִגִּיעָתְךָ וְיִתֵּן מַה שֶּׁאָמַר וְאֵינוֹ פּוֹתֵחַ בְּפָחוֹת מֵאַרְבַּע פְּרוּטוֹת כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַחֹמֶשׁ שֶׁמּוֹסִיף פְּרוּטָה׃

ב רָצָה הָאָדוֹן לִמְכֹּר שָׂדוֹת אֲחֵרוֹת מִשְׂדוֹתָיו אוֹ לִלְווֹת כְּדֵי לִפְדּוֹת שָׂדֶה זוֹ שֶׁהִקְדִּישׁ הָרִאשׁוֹן בְּיָדוֹ. בֵּין בִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג בֵּין בִּזְמַן שֶׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג. וְהוּא קוֹדֵם לְכָל אָדָם. וְכֵן אִם רָצָה לִגְאֹל חֶצְיָהּ גּוֹאֵל. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמוֹכֵר לְהֶדְיוֹט. זֶה חֹמֶר בְּהֶדְיוֹט מִבְּהֶקְדֵּשׁ׃

ג הַמַּקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ אוֹ אֶת בְּהֶמָה טְמֵאָה שֶׁלּוֹ אוֹ שְׁאָר מִטַּלְטְלָיו הֲרֵי אֵלּוּ נֶעֱרָכִין בְּשָׁוְיֵיהֶן בֵּין טוֹב וּבֵין רַע. וְאִם פָּדָה אוֹתָן הַמַּקְדִּישׁ אוֹ אִשְׁתּוֹ אוֹ יוֹרְשׁוֹ מוֹסִיף חֹמֶשׁ. וְכוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן וְהַדָּמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת. בֵּין שֶׁהָיָה הַבַּיִת מִבָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה בֵּין שֶׁהָיָה מִבָּתֵּי הַחֲצֵרִים הֲרֵי זֶה נִגְאָל לְעוֹלָם׃

ד גְּאָלוֹ אַחַר מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ אִם הָיָה בֵּית עָרֵי חוֹמָה וְקָם בְּיַד הַגּוֹאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ נֶחְלָט. וְאִם הָיָה בֵּית הַחֲצֵרִים וְהִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְהוּא בְּיַד הַגּוֹאֵל חוֹזֵר לִבְעָלָיו בַּיּוֹבֵל׃

ה הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה טְהוֹרָה תְּמִימָה לְבֶדֶק הַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר עַל עֲשֵׂה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְחָלָה קְדֻשָּׁה עָלֶיהָ וְנִפְדֵּית כְּשֶׁהִיא תְּמִימָה. וּמַעֲרִיךְ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן בְּדָמֶיהָ. וְהַדָּמִים יִפְּלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת. וְאֵין הַפּוֹדֶה אוֹתָהּ פּוֹדֶה אֶלָּא עַל מְנָת לְהַקְרִיבָהּ לְמִזְבַּח לְמַה שֶּׁהִיא רְאוּיָה. שֶׁכָּל דָּבָר הָרָאוּי לַמִּזְבַּח אֵינוֹ יוֹצֵא מִידֵי מִזְבַּח לְעוֹלָם׃

ו וּמִנַּיִן שֶׁאָסוּר לְהַקְדִּישׁ תְּמִימִין לְבֶדֶק הַבַּיִת שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב כג) "וְשׁוֹר וָשֶׂה שָׂרוּעַ וְקָלוּט נְדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ". מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ נְדָבָה לְבֶדֶק הַבַּיִת. וְכֵן הַדְּבָרִים מְרֻאָיִן שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא קְדֻשַּׁת דָּמִים. שֶׁאֵין מַקְרִיבִין בַּעַל מוּם לַמִּזְבֵּחַ שֶׁנֶּאֱמַר אֹתוֹ (ויקרא כב כג) "אוֹתוֹ" אַתָּה עוֹשֶׂה נְדָבָה לְבֶדֶק הַבַּיִת וְאֵין אַתָּה עוֹשֶׂה תְּמִימִים נְדָבָה לְבֶדֶק הַבַּיִת. וְלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה כַּעֲשֵׂה הוּא׃

ז הַמַּקְדִּישׁ אֶת בְּהֶמְתּוֹ סָתָם אוֹ שֶׁהִקְדִּישׁ אֶת נְכָסָיו סְתָם רוֹאִין כָּל בְּהֵמָה תְּמִימָה הָרְאוּיָה לְהַקְרִיב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ זְכָרִים יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת וְיַקְרִיבוּ אוֹתָן עוֹלוֹת. וְהַנְּקֵבוֹת יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי שְׁלָמִים וְיַקְרִיבוּ אוֹתָן שְׁלָמִים. וְהַדָּמִים יִפְּלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת שֶׁסְּתָם הֶקְדֵּשׁוֹת לְבֶדֶק הַבַּיִת. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא כז ט) "וְאִם בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה' כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַה' יִהְיֶה קֹדֶשׁ" כְּלוֹמַר כָּל הָרָאוּי לְקָרְבָּן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ יִקָּרֵב׃

ח הִקְדִּישׁ נְכָסָיו סְתָם וְהָיוּ בָּהֶן יֵינוֹת וּשְׁמָנִים וּסְלָתוֹת וְעוֹפוֹת הָרְאוּיִין לְקָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי אוֹתוֹ הַמִּין וְיַקְרִיבוּ אוֹתָן וְהַדָּמִים יִלָּקַח בָּהֶן זְכָרִים וְיַקְרִיבוּ עוֹלוֹת׃

ט וּמִפְּנֵי מָה יַקְרִיבוּ דְּמֵי אֵלּוּ עוֹלוֹת וּדְמֵי הַבְּהֵמָה הַתְּמִימָה יִפְּלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת. לְפִי שֶׁהַבְּהֵמָה הַקְּדוּשָׁה לַמִּזְבֵּחַ אִם נָפַל בָּהּ מוּם יֵשׁ לָהּ פִּדְיוֹן כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר וְהַסֹּלֶת וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהָעוֹפוֹת שֶׁנִּפְסְלוּ אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז יא) "וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה" וְגוֹ' כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה יֵשׁ לָהּ פִּדְיוֹן וְכָל שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה אֵין לָהּ פִּדְיוֹן׃

י הַקָּדִישׁ נִכְסָיו סְתָם וְהָיְתָה בָּהֶן הַקְטֹרֶת שֶׁנּוֹתְנִין לְאָמָּנִין בִּשְׂכָרָן עַד שֶׁיַּחְזִרוּ וְיִקְחוּ אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ בִּשְׁקָלִים. הֲרֵי זוֹ תִּנָּתֵן לְאָמָּנִין בִּשְׂכָרָן כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּמוֹתַר הַקְּטֹרֶת. וְכֵן עוֹשִׂין אִם יֵשׁ בִּנְכָסָיו אֶחָד מִסַּמָּנֵי הַקְּטֹרֶת:

יא הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה תְּמִימָה לַמִּזְבֵּחַ וְנָפַל בָּהּ מוּם וְנִפְסְלָה הֲרֵי זוֹ נֶעֱרֶכֶת וְנִפְדֵּית. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא כז יא) "וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה' וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה" וְגוֹ'. וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ קָרְבָּן אַחֵר כְּמוֹתָהּ:

יב כָּל הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ בֵּין טְהוֹרָה בֵּין טְמֵאָה בֵּין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּית דִּין מְזַבְּחַ שֶׁנָּפַל בָּהֶן מוּם אוֹ תְּמִימָה הָרְאוּיָה לְקָרֵב כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר הֲרֵי זוֹ צְרִיכָה הַעֲמָדָה בְּבֵית דִּין שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז יא) "וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה". לְפִיכָךְ אִם מֵתָה הַבְּהֵמָה קֹדֶם שֶׁתִּתְעָרֵךְ וְתִפָּדֶה אֵין פּוֹדִין אוֹתָהּ אַחַר שֶׁמֵּתָה אֶלָּא תִּקָּבֵר. אֲבָל אִם הִקְדִּישׁ שְׁחוּטָה אוֹ נְבֵלָה לְבֶדֶק הַבַּיִת הֲרֵי זוֹ תִּפָּדֶה כִּשְׁאָר מִטַּלְטְלִין:

יג שָׁחַט בָּהּ שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם וַעֲדַיִן הִיא מְפַרְכֶּסֶת הֲרֵי הִיא כְּחַיָּה לְכָל דְּבָרֶיהָ וְנֶעֱרֶכֶת וַהֲרֵי הִיא בִּכְלַל וְהֶעֱמִיד וְהֶעֱרִיךְ עַד שֶׁתָּמוּת:

יד הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה תְּמִימָה לְדָמֶיהָ הֲרֵי זוֹ נִתְקַדֶּשׁ גּוּפָהּ. כֵּיצַד. הָאוֹמֵר דְּמֵי בְּהֵמָה זוֹ הֶקְדֵּשׁ לַמִּזְבֵּחַ הִיא עַצְמָהּ תִּקָּרֵב. הִקְדִּישׁ אֶחָד מֵאֵיבָרֶיהָ לְדָמֶיו וְאָמַר דְּמֵי רַגְלָהּ שֶׁל פָּרָה זוֹ הֶקְדֵּשׁ לַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זוֹ סָפֵק אִם פָּשְׁטָה קֻדָּשָׁה בְּכֻלָּהּ אוֹ לֹא פָּשְׁטָה. וּלְפִיכָךְ תִּקָּרֵב וְלֹא תִּפָּדֶה:

טו וּבֵיצַד עוֹשִׂין. מוֹכְרִין אוֹתָהּ כֻּלָּהּ לְמִי שֶׁיִּקְרִיב אוֹתָהּ. וְדָמֶיהָ חֻלִּין חוּץ מִדְּמֵי אוֹתוֹ אֵיבָר. וְאִם הָיָה אֵיבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ פָּשְׁטָה קֻדָּשָׁה בְּכֻלָּהּ:

טז הָיְתָה בְּהֵמָה בַּעֲלַת מוּם שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִקָּרֵב וְהִקְדִּישׁ אֵיבָר מֵאֵיבָרֶיהָ לְדָמָיו בֵּין שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ בֵּין שֶׁהַנְּשָׁמָה אֵין תְּלוּיָה בּוֹ לֹא נִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא דְּמֵי אוֹתוֹ אֵיבָר בִּלְבַד. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁאָמַר דְּמֵי רֶגֶל פָּרָה זוֹ אוֹ דְּמֵי לֵבָּהּ הֶקְדֵּשׁ לַמִּזְבֵּחַ. הוּא וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁתָּפִין בָּהּ:

יז וְכֵן הָאוֹמֵר רֹאשׁ עֶבֶד זֶה אוֹ לֵב חֲמוֹר זֶה הֶקְדֵּשׁ לַמִּזְבֵּחַ אוֹ שֶׁאָמַר רֹאשִׁי הֶקְדֵּשׁ לַמִּזְבֵּחַ אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בִּדְמֵי רֹאשׁוֹ וְרוֹאִין כַּמָּה יִשְׁוֶה אוֹתוֹ אֵיבָר אִלּוּ הָיָה נִמְכָּר וְיָבִיא בְּדָמָיו קָרְבָּן:

יח בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. אֲבָל בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת הָאוֹמֵר דְּמֵי רֹאשׁ חֲמוֹר זֶה אוֹ כְּבֵדוֹ הֶקְדֵּשׁ אוֹ דְּמֵי רֹאשׁ עֶבֶד זֶה אוֹ כְּבֵדוֹ הֶקְדֵּשׁ הוֹאִיל וְהוּא דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב בִּדְמֵי כֻּלּוֹ. שֶׁכָּל הֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת קֻדַּשַׁת דָּמִים הוּא:

יט הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי לַמִּזְבֵּחַ מֵבִיא בְּעֶרְכּוֹ קָרְבָּן. וְאִם אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת לְעֶרֶךְ שָׁלֵם הֲרֵי זֶה דִּבֵּר סָפֵק אִם נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד הוֹאִיל וְהוֹצִיאוֹ בִּלְשׁוֹן עֶרֶךְ. אוֹ אֵינוֹ נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד הוֹאִיל וְלַמִּזְבֵּחַ נָדַר. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זוֹ נִפְדֵּית וְהַדָּמִים יָבִיאוּ בָּהֶן עוֹלוֹת לַמִּזְבֵּחַ. וְיֵשׁ בַּדָּבָר סָפֵק אִם פּוֹדִין אוֹתָהּ בָּעֶרֶךְ הַקָּצוּב בָּהּ אוֹ פּוֹדִין אוֹתָהּ בְּשָׁוְיָן הוֹאִיל וְלַמִּזְבֵּחַ הִקְדִּישׁ וְדָנִין בְּכָל אִלּוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן לְהַחְמִיר:

פרק ו

א אֶחָד הָאוֹמֵר הֲרֵי זֶה הֶקְדֵּשׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת אוֹ חֵרֶם לְבֶדֶק הַבַּיִת אוֹ חֵרֶם לַשָּׁמַיִם. וְכֵן בְּכָל נִכְסָיו אִם אָמַר כָּל נִכְסָיו הֶקְדֵּשׁ אוֹ חֵרֶם לְבֶדֶק הַבַּיִת אוֹ חֵרֶם לַשָּׁמַיִם הֲרֵי אִלּוּ יִפָּלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת. אֲבָל אִם אָמַר חֵרֶם סְתָם הֲרֵי אִלּוּ לַכֹּהֲנִים. שֶׁסְּתָם חֲרָמִים לַכֹּהֲנִים. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח יד) "כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה":

ב מַחְרִים אָדָם מִן בְּקָרוֹ וּמִצֹּאנוֹ וּמֵעֲבָדָיו וּמִשְׁפְּחוֹתָיו הַכְּנַעֲנִים וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ. אֲבָל לֹא יַחֲרִים כָּל בְּהֶמְתּוֹ וְלֹא כָּל עֲבָדָיו וְלֹא כָּל שְׂדוֹתָיו וְלֹא כָּל מִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִשָּׁאָר הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כח) "מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ". וְאִם הֶחֱרִים אֶת הַכֹּל אֲפִלּוּ הֶחֱרִים כָּל נִכְסָיו הֲרֵי אִלּוּ מֻחְרָמִין בֵּין שֶׁהֶחֱרִים לַכֹּהֲנִים בֵּין שֶׁהֶחֱרִים לְבֶדֶק הַבַּיִת:

ג וְכָל מִי שֶׁהֶחֱרִים אוֹ הִקְדִּישׁ כָּל נִכְסָיו לוֹקֵחִין כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וַאֲפִלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר כְּלֵי אֻמָּנוּתוֹ וּבְגָדָיו שֶׁהַכֹּל הֶקְדֵּשׁ אוֹ חֵרֶם:

ד מַה בֵּין חֵרְמֵי כֹּהֲנִים לְחֵרְמֵי שָׁמַיִם. שֶׁחֵרְמֵי שָׁמַיִם הֶקְדֵּשׁ וְנִפְדִּין בְּשָׁוְיֵיהֶן וְיִפָּלוּ הַדָּמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת וְיֵצְאוּ הַנִּכְסִים לְחֻלִּין. וְחֵרְמֵי כֹּהֲנִים אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן לְעוֹלָם אֶלָּא נִתָּנִין לַכֹּהֲנִים כִּתְרוּמָה. וְעַל חֵרֶם כֹּהֲנִים הוּא אוֹמֵר (ויקרא כז כח) "לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל". לֹא יִמָּכֵר לְאַחֵר וְלֹא יִגָּאֵל לַבְּעָלִים:

ה וְאֶחָד הַמַּחֲרִים קַרְקַע אוֹ מִטַּלְטְלִין הֲרֵי אִלּוּ נִתָּנִין לַכֹּהֵן שֶׁבְּאוֹתוֹ מִשְׁמָר. בְּשָׁעָה שֶׁהֶחֱרִים חֵרְמֵי כֹּהֲנִים כָּל זְמַן שֶׁהֵן בְּבֵית הַבְּעָלִים הֲרֵי הֵן הֶקְדֵּשׁ לְכָל דִּבְרֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כח) "כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַה'". נִתְּנוּ לַכֹּהֵן הֲרֵי הֵן כְּחֻלִּין לְכָל דִּבְרֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח יד) "כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה":

ו כֹּהֵן שֶׁהָיְתָה לוֹ שָׂדֶה חֵרֶם שֶׁזָּכָה בָּהּ אַחַר הַיּוֹבֵל וְהֶחֱרִימָהּ הֲרֵי זוֹ מֻחְרֶמֶת וְיוֹצְאָה לְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז כא) "לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ" מְלַמֵּד שֶׁשָּׂדֶה חֵרְמוֹ לוֹ כְּשָׂדֶה אֲחֻזָּה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאִם הֶחֱרִימָהּ הִיא מֻחְרֶמֶת מִיָּד:

ז מִכַּר הַכֹּהֵן שְׂדֵה חֶרְמוֹ וְהִקְדִּישָׁהּ לוֹקֵחַ הַבַּעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֶחֱרִימוּהָ חֲרֵי זוֹ כִּשְׂדֵה מִקְנָה וְחוֹזֶרֶת לַכֹּהֵן שֶׁמִּכָּרָהּ בַּיּוֹבֵל. אֲבָל קַרְקַע אוֹ מִטַּלְטְלִין שֶׁל כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם אֵינָם מַחְרִימִין אוֹתָן שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר בְּשָׂדֶה (ויקרא כה לד) "כִּי אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא לָכֶם". וּמִטַּלְטְלִין הֻקְּשׁוּ לְקַרְקָעוֹת בַּחֲרָמִין שֶׁנֶּאֱמַר (גמרא ערכין כח א) "מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ":

ח הַמַּקְדִּישׁ קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ לְבֶדֶק הַבַּיִת חֲרֵי הַהֶקְדֵּשׁ חָל עֲלֵיהֶן וְתֵעָרֵךְ הַבְּהֵמָה וְתִפָּדֶה וְיִפְלוּ דָּמֶיהָ לְבֶדֶק הַבַּיִת וְהַבְּהֵמָה תִּקָּרֵב לְמַה שֶּׁהָיְתָה בַּתְּחִלָּה. אֲבָל הַמַּקְדִּישׁ קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת לַמִּזְבֵּחַ וְאָמַר חֲרֵי זֶה עוֹלָה אוֹ שְׁלָמִים אוֹ הֶחֱרִימָם לַכֹּהֲנִים לֹא עָשָׂה כְּלוּם וְאֵין הֶקְדֵּשׁ מִזְבֵּחַ וְלֹא הַחֵרֶם חָל עַל קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ:

ט הָאוֹמֵר שׁוֹר זֶה הֶקְדֵּשׁ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁחָטוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זֶה מֻתָּר בַּהֲנָאָה. הִקְדִּישׁוֹ לַמִּזְבֵּחַ חֲרֵי זֶה הֶקְדֵּשׁ לַמִּזְבֵּחַ. אֲבָל אִם אָמַר חֲרֵי זֶה הֶקְדֵּשׁ מֵעַכְשָׁו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁחָטוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זֶה אָסוּר בַּהֲנָאָה. וְאִם הִקְדִּישׁוֹ בְּתוֹךְ הַשְּׁלֹשִׁים לַמִּזְבֵּחַ אֵינוֹ מֻקְדָּשׁ:

י הַמַּקְדִּישׁ עוֹלָה לְבֶדֶק הַבַּיִת אֵין בָּהּ אֶלָּא עִכּוּב גִּזְבָּרִין בִּלְבַד. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁלֹּא תִּשָּׁחֵט עַד שֶׁתִּפָּדֶה. לְפִיכָךְ אִם עָבַר וּשְׁחָטָהּ חֲרֵי זוֹ כִּשְׁרָה:

יא מַחֲרִים אָדָם בֵּין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּין קָדָשִׁים קַלִּים בֵּין חֲרְמֵי כֹּהֲנִים בֵּין חֲרְמֵי בֶדֶק הַבַּיִת. וְאִם הָיוּ קָדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן נוֹתֵן אֶת דְּמֵיהֶן בֵּין לַכֹּהֲנִים בֵּין לְבֶדֶק הַבַּיִת וְיִקְרְבוּ אוֹתָן הַקָּדָשִׁים אֲחַר שֶׁיִּפְדּוּ לְמַה שֶּׁהֵן:

יב הָיוּ נְדָבָה וְהֶחֱרִימָן כֵּיצַד פּוֹדִין אוֹתָן. אוֹמְדִים כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בִּבְהֵמָה זוֹ לְהַעֲלוֹתָהּ עוֹלָה שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בָּהּ. וְכָל הַנּוֹתֵן אוֹתוֹ שִׁעוּר יַקְרִיב בְּהֵמָה זוֹ נְדָבָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה:

יג יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶחֱרִים אֶת בְּכוֹר בְּהֵמָה לַכֹּהֲנִים בֵּין שֶׁהָיָה תָּמִים בֵּין שֶׁהָיָה בַּעַל מוּם חֲרֵי זֶה מֻחְרָם. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁהֶחֱרִימוֹ הַכֹּהֵן לַכֹּהֲנִים אַחַר שֶׁבָּא לְיָדוֹ:

יד וְכֵיצַד פּוֹדִין אוֹתָן. אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בִּבְכוֹר זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ וְתִהְיֶה הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לִתְּנוֹ לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה לִקְרוֹבוֹ אוֹ לְרֵעוֹ. וְכָל הַנּוֹתֵן אוֹתוֹ שִׁעוּר יִקַּח הַבְּכוֹר וְיִתְּנֶנּוּ לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה וְיִפְלוּ הַדָּמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת:

טו הַמַּחֲרִים אֶת הַמַּעֲשֵׂר חֲרֵי זֶה כְּמַחֲרִים שַׁלְמֵי נְדָבָה לְפִי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ:

טז הַמַּקְדִּישׁ שִׁקְלוֹ לְבֶדֶק הַבַּיִת חֲרֵי זֶה קֹדֶשׁ. הֶקְדֵּישׁ בְּכוּרִים לְבֶדֶק הַבַּיִת אֵינָן קֹדֶשׁ. אֲבָל אִם הִקְדִּישָׁן הַכֹּהֵן אַחַר שֶׁבָּאוּ לְיָדוֹ חֲרֵי אֵלּוּ קֹדֶשׁ:

יז הַמַּחֲרִים חֲצֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הוּא וְהַכֹּהֲנִים שֶׁתָּפִין בּוֹ. אֲבָל אִם הִקְדִּישׁ אוֹ הֶחֱרִים לַשָּׁמַיִם חֲצֵי עַבְדּוֹ כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְכָל הַמַּקְדִּישׁ עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים אוֹ הַמַּקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו וְהָיוּ בָּהֶן עֲבָדִים חֲרֵי גּוּפָן קֹדֶשׁ לְפִיכָךְ אֲסוּרִים לֵהָנוֹת בָּהֶן עַד שֶׁיִּפָּדוּ:

יח וְאֵין הַגִּזְבָּרִין רַשָּׁאִין לִקַּח דְּמֵיהֶן מֵאֲחֵרִים וּלְהוֹצִיא אוֹתָן לְחֵרוּת אֶלָּא מוֹכְרִין אוֹתָן לַאֲחֵרִים וַאֲחֵרִים מוֹצִיאִין אוֹתָן לְחֵרוּת אִם רָצוּ:

יט הַמַּקְדִּישׁ יְדֵי עַבְדּוֹ כָּל הַיֶּתֶר עַל פַּרְנָסָתוֹ קֹדֶשׁ. וְכֵיצַד הוּא מִתְפַּרְנֵס עֶבֶד זֶה. לוֹוֶה וְאוֹכֵל וְעוֹשֶׂה וּפוֹרֵעַ. וְהוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה פָּחוֹת פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וְיִפְרַע. שֶׁאִם עָשָׂה בִּפְרוּטָה רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה הֶקְדֵּשׁ:

כ הַמַּקְדִּישׁ אֶת עַצְמוֹ לֹא הִקְדִּישׁ אֶלָּא דָּמָיו וַחֲרֵי הוּא חַיָּב בְּדָמֵי עַצְמוֹ. וּמֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת וְלֶאֱכֹל שֶׁחֲרֵי לֹא נִתְקַדֵּשׁ גּוּפוֹ כְּעֶבֶד:

כא אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. כֵּיצַד. בְּגוֹן שֶׁהֶחֱרִים בָּנוֹ וּבִתּוֹ וְעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים אוֹ שְׂדֵה מִקְנָתוֹ חֲרֵי אֵלּוּ אֵינָן מַחְרָמִין. שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵין גּוּפוֹ שֶׁלּוֹ:

כב אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ. כֵּיצַד. הָיָה לוֹ פִּקָּדוֹן בְּיַד אַחֵר וְכָפַר בּוֹ וְזֶה שֶׁהוּא אֶצְלוֹ אֵין הַבַּעֲלִים יְכוֹלִין לְהַקְדִּישׁוֹ. אֲבָל אִם לֹא כָּפַר בּוֹ חֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּת בְּעָלָיו בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא:

כג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמִטַּלְטְלִין. אֲבָל קַרְקַע שֶׁגְּזָלָהּ אַחֵר וְכָפַר בָּהּ אִם יָכוֹל לְהוֹצִיאָהּ בְּדַיָּנִין חֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהַקְדִּישָׁהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁעַדַיִן לֹא הוֹצִיאָהּ שֶׁהַקַּרְקַע עַצְמָהּ חֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת בְּעָלֶיהָ:

כד הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבַּעֲלִים שְׁנֵיהֶם אֵינָן יְכוֹלִין לְהַקְדִּישׁ. זֶה לְפִי שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ וְזֶה לְפִי שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כה מִי שֶׁהָיָה מוֹכֵר דְּלוּעִין אוֹ בֵּיצִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וּבָא לוֹקֵחַ וְנָטַל אַחַת וְהָלַךְ לוֹ. אִם הָיוּ דְּמֵי כָּל אַחַת וְאַחַת קְצוּבִין חֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁפָּסַק. וְאֵין הַמּוֹכֵר יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ דְּלַעַת זוֹ שֶׁחֲרֵי אֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ. וְאִם אֵין הַדָּמִים קְצוּבִין וְהִקְדִּישָׁהּ מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁעַדַיִן בִּרְשׁוּתוֹ הִיא שֶׁזֶּה שֶׁלְּקָחָהּ לֹא לָקָחָהּ דֶּרֶךְ גְּזֵלָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא

בָּזֶה׃

כו אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. כֵּיצַד. מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מְצוּדָתִי מִן הַיָּם קֹדֶשׁ. מַה שֶּׁתּוֹצִיא שָׂדֶה זוֹ מִן הַפֵּרוֹת חֵרֶם. לֹא אָמַר כְּלוּם׃

כז הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה זוֹ שֶׁמְּכָרְתִּי לְךָ לִכְשֶׁאֶקָּחֶנָּה מִמְּךָ מְקֻדֶּשֶׁת וּלְקָחָהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. לְפִי שֶׁכְּשֶׁהִקְדִּישָׁהּ לֹא בָּאָה בִּרְשׁוּתוֹ׃

כח וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי אִשְׁתּוֹ הֲרֵי זוֹ עוֹשָׂה וְאוֹכֶלֶת וְהַמּוֹתָר חֻלִּין. אָמַר לָהּ יְקֻדְּשׁוּ יָדַיִךְ לְעוֹשֵׂיהֶן הוֹאִיל וְהֵן מְשֻׁעְבָּדִין לוֹ הֲרֵי כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ קֹדֶשׁ. הָא לָמָּה זֶה דּוֹמֶה לְאוֹמֵר אֵילָן זֶה קֹדֶשׁ שֶׁכָּל פֵּרוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה לְהַבָּא קֹדֶשׁ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

כט הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה זוֹ שֶׁאֲנִי מוֹכֵר לְךָ לִכְשֶׁאֶקָּחֶנָּה מִמְּךָ תִּתְקַדֵּשׁ הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת כְּשֶׁיִּקָּחֶנָּה שֶׁהֲרֵי עַתָּה (בָּא) בְּיָדוֹ לְהַקְדִּישָׁהּ. שָׂדֶה זוֹ שֶׁמִּשְׁכַּנְתִּי לְךָ לִכְשֶׁאֶפְדֶּנָּה מִמְּךָ תְּהִי קֹדֶשׁ. מְשֻׁיָּפְדָּה אוֹתָהּ תִּתְקַדֵּשׁ שֶׁהֲרֵי בְּיָדוֹ לְפָדוֹתָהּ. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה מְמֻשְׁכֶנֶת לְזְמַן קָצוּב שֶׁהֲרֵי בְּיָדוֹ לְפָדוֹתָהּ אַחַר הַזְּמַן׃

ל הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ וְחָזַר וְהִקְדִּישׁוֹ הֲרֵי זֶה קֹדֶשׁ וּפָקְעָה הַשְׁכִּירוּת. וְאִם דָּר בּוֹ הַשּׁוֹכֵר מָעַל׃

לא יֵרָאֶה לִי שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם אִם אָמַר הֲרֵי עָלַי לְהַקְדִּישׁוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב לְהַקְדִּישׁוֹ כְּשֶׁיָּבוֹא לָעוֹלָם מִשּׁוּם נְדָרִים. וְאִם לֹא הִקְדִּישׁ הֲרֵי זֶה עוֹבֵר מִשּׁוּם (דברים כג כב) "בַּל תְּאַחֵר" וְ(במדבר ל ג) "לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ" וּמִשּׁוּם (במדבר ל ג) "כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה" כְּשְׁאָר הַנְּדָרִים׃

לב כֵּיצַד. הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי לְהַקְדִּישׁ כָּל שֶׁתַּעֲלֶה מְצוּדָתִי מִן הַיָּם. הֲרֵי עָלַי לִתֵּן לַעֲנִיִּים פֵּרוֹת שֶׁתּוֹצִיא שָׂדֶה זוֹ. הֲרֵי עָלַי לְהַחֲרִים אוֹ לִתֵּן לִשְׁבוּיִם כָּל שֶׁאֶשְׁתַּכֵּר בְּשָׁנָה זוֹ. וְכָל כַּיּוֹצֵא בְּמַאֲמָרִים אֵלּוּ הֲרֵי זֶה חַיָּב לִתֵּן וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶן מַה שֶּׁאָמַר כְּשֶׁיָּבוֹאוּ לְיָדוֹ. וְזֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בִּכְלַל נְדָרִים הוּא לֹא בִּכְלַל הֶקְדֵּשׁוֹת׃

לג רְאָיָה לְדָבָר זֶה מַה שֶּׁאָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ (בראשית כח כב) "וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ" וְנֶאֱמַר (בראשית לא יג) "אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִּי שָׁם נֶדֶר". וַהֲרֵי הָאוֹמֵר לֹא אֶפְטֹר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁאֶהְיֶה נָזִיר חַיָּב לִנְהֹג בִּנְזִירוּת וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נָדַר בְּנָזִיר. הוֹאִיל וְאָמַר שֶׁיִּהְיֶה בְּנָזִיר חַיָּב לְהִנָּזֵר. וְזֶה כַּיּוֹצֵא בּוֹ וְכֻלָּן רָאוּי לָדוּן׃

לד הֶקְדֵּשׁ טָעוּת אֵינוֹ הֶקְדֵּשׁ. כֵּיצַד. הָאוֹמֵר שׁוֹר שָׁחוֹר שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית רֹאשׁוֹן הֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ וְיָצָא לָבָן אֵינוֹ הֶקְדֵּשׁ. דִּינָר זָהָב שֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדִי רִאשׁוֹן הֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ וְעָלָה שֶׁל כֶּסֶף אֵינוֹ הֶקְדֵּשׁ. חָבִית שֶׁל יַיִן שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדִי רִאשׁוֹנָה הֶקְדֵּשׁ וְעָלָה שֶׁל שֶׁמֶן בֵּין שֶׁהַיַּיִן יָקָר מִן הַשֶּׁמֶן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אוֹ הַשֶּׁמֶן יָקָר מִן הַיַּיִן אֵינוֹ הֶקְדֵּשׁ. הִתְפִּיס בָּהּ אַחֶרֶת וְאָמַר זוֹ כָּזוֹ הֲרֵי הַשְּׁנִיָּה הֶקְדֵּשׁ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

פרק ז

א הַהֶקְדֵּשׁוֹת אֵין פּוֹדִין אוֹתָן לֹא בְּקַרְקַע. וְלֹא בַּעֲבָדִים שֶׁהֲרֵי הֻקְּשׁוּ לְקַרְקָעוֹת. וְלֹא בִּשְׁטָרוֹת (מִפְּנֵי) שֶׁאֵין גּוּפָן מָמוֹן שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַן אֶת הַכֶּסֶף. אֶחָד הַכֶּסֶף וְאֶחָד שְׁאָר הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁשְּׁוִין כֶּסֶף. וַאֲפִילּוּ סֶבִין׃

ב כָּל הַפּוֹדֶה קָדָשָׁיו מוֹסִיף חֹמֶשׁ. וְאֶחָד הַמַּקְדִּישׁ עַצְמוֹ אוֹ אִשְׁתּוֹ אוֹ הַיּוֹרֵשׁ מוֹסִיפִים חֹמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאַף הַחֹמֶשׁ לֹא יִהְיֶה אֶלָּא מִן הַמִּטַּלְטְלִין. וְהַחֹמֶשׁ שֶׁמּוֹסִיף הֲרֵי הוּא כְּהֶקְדֵּשׁ עַצְמוֹ וְדִין אֶחָד לָהֶם׃

ג הַפּוֹדֶה קָדָשָׁיו אֵין הַחֹמֶשׁ מְעַכֵּב. אֶלָּא מֵאַחַר שֶׁנָּתַן אֶת הַקֶּרֶן יָצָא הַקֹּדֶשׁ לְחֻלִּין וּמֻתָּר לֵהָנוֹת בּוֹ. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁאָסוּר לוֹ לֵהָנוֹת עַד שֶׁיִּתֵּן הַחֹמֶשׁ שֶׁמָּא יִפְשַׁע וְלֹא יִתֵּן. אֲבָל בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי עֹנֶג שַׁבָּת הִתִּירוּ לוֹ לֶאֱכֹל וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נָתַן אֶת הַחֹמֶשׁ וַהֲרֵי הַגִּזְבָּרִין תּוֹבְעִין אוֹתוֹ׃

ד קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפַּל בָּהֶם מוּם וְנִפְדּוּ. אִם פָּדָה הַמַּקְדִּישׁ עַצְמוֹ מוֹסִיף חֹמֶשׁ כִּשְׁאָר הַהֶקְדְּשׁוֹת. וְהַמַּקְדִּישׁ שֶׁפָּדָה לְעַצְמוֹ הוּא שֶׁמּוֹסִיף חֹמֶשׁ לֹא הַמִּתְכַּפֵּר בָּהּ שֶׁפָּדָאָהּ. וְהֶקְדֵּשׁ רִאשׁוֹן הוּא שֶׁחַיָּב בְּתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ. אֲבָל הֶקְדֵּשׁ שֵׁנִי אֵינוֹ מוֹסִיף עָלָיו חֹמֶשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז טו) "וְאִם הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל אֶת בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִישִׁית". הַמַּקְדִּישׁ וְלֹא הַמַּתְפִּיס׃

ה לְפִיכָךְ אִם חִלֵּל בְּהֵמָה עַל בְּהֵמָה שְׁנִיָּה בֵּין בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת בֵּין בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפַּל בָּהֶם מוּם. אוֹ שֶׁהֶמִּיר בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. כְּשֶׁהוּא פּוֹדֶה אֶת הַשְּׁנִיָּה שֶׁחִלֵּל עָלֶיהָ אוֹ אֶת הַתְּמוּרָה לְעַצְמוֹ אֵינוֹ מוֹסִיף חֹמֶשׁ׃

ו הַמַּפְרִישׁ אָשָׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ וְנָפַל בּוֹ מוּם וְהוֹסִיף עָלָיו חֹמֶשׁ וְחִלְּלוֹ עַל בְּהֵמָה אַחֶרֶת וְנִתְכַּפֵּר בְּאָשָׁם אַחֵר וְנִתְקְרָה הַבְּהֵמָה שֶׁחִלֵּל עָלֶיהָ לִרְעִיָּה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ. הֲרֵי הוּא סָפֵק אִם מוֹסִיף עָלֶיהָ חֹמֶשׁ הוֹאִיל וְהוּא קָרֵבָן עוֹלָה וַהֲרֵי הוּא גּוּף אֶחָד וּקְדֻשָּׁה אַחֶרֶת. אוֹ אֵינוֹ מוֹסִיף עָלֶיהָ חֹמֶשׁ מִפְּנֵי שֶׁהִיא

בָּאָה מִכֹּחַ הֶקְדֵּשׁ רִאשׁוֹן שֶׁכְּבָר הוֹסִיף עָלָיו חֹמֶשׁ׃

ז קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה שֶׁלֹּא דָּנָהּ תּוֹרָה בִּתְמוּרָה אֶלָּא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. כֵּיצַד. הָיוּ לְפָנָיו בֶּהֱמַת חֻלִּין וּבֶהֱמַת קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת וְאָמַר זוֹ חֻלּוּפַת זוֹ אוֹ זוֹ תְּמוּרַת זוֹ לֹא אָמַר כְּלוּם. אֲבָל אִם אָמַר הֲרֵי זוֹ תַּחַת זוֹ הֲרֵי זוֹ מְחֻלֶּלֶת עַל זוֹ דְּבָרָיו קַיָּמִין וְיָצְאתָה הַבְּהֵמָה הָרִאשׁוֹנָה לְחֻלִּין וְנִתְפְּסָה הַשְּׁנִיָּה׃

ח אֶחָד קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת וְאֶחָד קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְּלָה בָּהֶן מוּם אֵין פּוֹדִין אוֹתָן לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא בְּשָׁוְוייהֶן. וְאִם עָבַר וְחִלְּלָן עַל פָּחוֹת מִשָּׁוְוייהֶן אֲפִלּוּ הֶקְדֵּשׁ שָׁוֶה מֵאָה דִּינָר שֶׁחִלְּלוֹ עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה הֲרֵי זֶה פָּדוּי וְיָצָא לְחֻלִּין וּמַתָּר לֵהָנוֹת בּוֹ. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ חֲקִירַת דָּמִים וְחַיָּב לְהַשְׁלִים אֶת דָּמָיו׃

ט כֵּיצַד. הָיְתָה לוֹ בְּהֵמַת קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְּלָה בָּהּ מוּם וַהֲרֵי הִיא שָׁוָה עֲשָׂרָה וּבְהֵמַת חֻלִּין שֶׁשָּׁוָה חֲמִשָּׁה וְאָמַר הֲרֵי זוֹ מְחֻלֶּלֶת עַל זוֹ הֲרֵי זוֹ נִפְדֵּית וְיָצְאת לְחֻלִּין אֲבָל צָרִיךְ לְהַשְׁלִים הַחֲמִשָּׁה. וְכֵן אִם הָיְתָה הַבְּהֵמָה הָרִאשׁוֹנָה קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת הֲרֵי זוֹ יָצְאת לְחֻלִּין אֲבָל צָרִיךְ לְהַשְׁלִים הַחֲמִשָּׁה. וְכֵן אִם הָיְתָה הַבְּהֵמָה הָרִאשׁוֹנָה קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת הֲרֵי זוֹ יָצְאת לְחֻלִּין וּלְהֶעָבֵד וְתִכָּנֵס הַשְּׁנִיָּה תַּחְתֶּיהָ דִּין תּוֹרָה. אֲבָל מִדִּבְרֵיהֶם צָרִיךְ חֲקִירַת דָּמִים אִם הָיְתָה זוֹ שֶׁחִלֵּל עָלֶיהָ שָׁוֶה אוֹ יַשְׁלִים דָּמֶיהָ׃

י שָׁמוּ אוֹתָהּ שְׁלֹשָׁה וְאָמְרוּ שֶׁזּוֹ בְּדָמֶיהָ אֲפִלּוּ בָּאוּ אַחֵר כֵּן מֵאָה וְאָמְרוּ שֶׁל קֹדֶשׁ הָיְתָה יָפָה אֵינוֹ חוֹזֵר. הוֹאִיל וַחֲקִירַת הַדָּמִים מִדִּבְרֵיהֶם לֹא הֶחְמִירוּ בָּהּ. אֲבָל אִם שָׁמוּ אוֹתָהּ שְׁנַיִם וּבָאוּ שְׁלֹשָׁה וְאָמְרוּ שֶׁהוֹנָה הֶקְדֵּשׁ בְּכָל שֶׁהוּא חוֹזֵר׃

יא אֵין פּוֹדִין אֶת הֶקְדֵּשׁ אַכְסָרָה אֶלָּא בַּחֲקִירַת דָּמִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם פָּדָה יַד הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כֵּיצַד. פָּרָה זוֹ תַּחַת פָּרָה זוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ טַלִּית זוֹ תַּחַת טַלִּית זוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ. הֶקְדֵּשׁוֹ פָּדוּי וְיַד הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֶלְיוֹנָה. אִם הָיְתָה הַשְּׁנִיָּה יָפָה מִן הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹתֵר לוֹקְחִין אוֹתָהּ הַגִּזְבָּרִין וְשׁוֹתְקִין. וְאִם אֵינָהּ יָפָה מְשַׁלֵּם אֶת הַדָּמִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וּמוֹסִיף חֹמֶשׁ. אֲבָל אִם אָמַר טַלִּית זוֹ בְּעֶשֶׂר סְלָעִים תַּחַת טַלִּית שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּפָרָה זוֹ בְּעֶשֶׂר סְלָעִים תַּחַת פָּרָה זוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ. אֲפִלּוּ הָיְתָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שָׁוָה חֲמֵשׁ וְשָׁלוֹ עֶשֶׂר הֲרֵי זֶה מוֹסִיף חֹמֶשׁ וְנוֹתֵן שְׁתֵּי סְלָעִים וּמֻחֲצָה שֶׁהֲרֵי בְּדָמִים קְצוּבִים פָּדָה. וּשְׁנֵיהֶן אֵינָהּ טְעוּנָה חֹמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

יב הַפּוֹדֶה מִיַּד הֶקְדֵּשׁ מָשַׁךְ בְּמָנֶה וְלֹא הִסְפִּיק לִתֵּן הַדָּמִים עַד שֶׁעָמַד בְּמָאתַיִם נוֹתֵן מָאתַיִם שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַן אֶת הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ. בִּנְתִינַת הַכֶּסֶף הוּא שֶׁלּוֹ. מָשַׁךְ בְּמָאתַיִם וְלֹא הִסְפִּיק לִתֵּן אֶת הַדָּמִים עַד שֶׁעָמַד בְּמָנֶה נוֹתֵן מָאתַיִם. לֹא יְהֵא כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מִכֹּחַ הֶקְדֵּשׁ. וַהֲרֵי קָנָה בְּמִשִּׁיכָה וְנִתְחַיֵּב בַּדָּמִים׃

יג פָּדָה בְּמָאתַיִם וְנָתַן הַדָּמִים וְלֹא הִסְפִּיק לְמָשְׁכוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּמָנֶה כְּבָר קָנָה בִּנְתִינַת הַכֶּסֶף וּמוֹשֵׁךְ אֶת שֶׁלּוֹ וְזָכָה הֶקְדֵּשׁ בְּמָאתַיִם. פָּדָהוּ בְּמָנֶה וְנָתַן הַדָּמִים וְלֹא הִסְפִּיק לְמָשְׁכוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּמָאתַיִם מַה שֶּׁפָּדָה פָּדוּי וְאֵינוֹ נוֹתֵן אֶלָּא הַמָּנֶה שֶׁכְּבָר נָתַן. וְאֵין אוֹמְרִין כָּאן לֹא יְהֵא כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מִכֹּחַ הֶקְדֵּשׁ. שֶׁאֲפִלּוּ הֶדְיוֹט אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ עַד שֶׁיְּקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ וְאֵין הֶקְדֵּשׁ רָאוּי לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע׃

יד הַמַּקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו וְהָיְתָה עָלָיו כְּתֻבַּת אִשָּׁה אוֹ שִׁטְרֵי בַּעֲלֵי חוֹבוֹת. אֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לִגְבּוֹת כְּתֻבָּתָהּ מִן הַהֶקְדֵּשׁ וְלֹא בַּעַל חוֹב אֶת חוֹבוֹ. שֶׁהַהֶקְדֵּשׁ מַפְקִיעַ הַשִּׁעְבּוּד שֶׁקָּדַם. אֲבָל כְּשֶׁיִּמְכֹּר הַהֶקְדֵּשׁ הַקַּרְקַע שֶׁלּוֹ וְתִצָּא הַשָּׂדֶה לְחֻלִּין יֵשׁ לְבַעַל חוֹב וּלְאִשָּׁה לִגְבּוֹת מִן הַפּוֹדֶה שֶׁהֲרֵי שִׁעְבּוּדָהּ עוֹמֵד עַל קַרְקַע זוֹ׃

טו הָא לָמָּה זֶה דּוֹמֶה לִשְׁנֵי לָקוּחוֹת שֶׁכָּתְבָה לָרִאשׁוֹן דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמְּךָ וּמָכַר לַשֵּׁנִי שֶׁהִיא טוֹרֶפֶת מִן הַשֵּׁנִי׃

טז וְכֵיצַד פּוֹדִין קַרְקַע זֶה. מַשְׁבִּיעִין אֶת הָאִשָּׁה אוֹ בַּעַל חוֹב תְּחִלָּה כְּדֶרֶךְ כָּל הַבָּא לִפְרַע מִנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים וְאַחַר כָּךְ מַכְרִיזִין עֲלֵיהֶם שִׁשִּׁים יוֹם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בַּשָּׂדֶה עַל מְנָת לִתֵּן לְאִשָּׁה כְּתֻבָּתָהּ וּלְבַעַל חוֹב אֶת חוֹבוֹ. וְאַחַר שֶׁפּוֹדִין אוֹתָהּ וְלוֹקֵחַ אוֹתָהּ הַלּוֹקֵחַ אֲפִלּוּ בְּדִינָר כֶּדִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הֶקְדֵּשׁ יוֹצֵא בְּלֹא פְּדִיּוֹן. חוֹזֵר הַפּוֹדֶה וּמַגְבֶּה לְאִשָּׁה כְּתֻבָּתָהּ אוֹ לְבַעַל חוֹב אֶת חוֹבוֹ. אֲפִלּוּ הָיָה הַחוֹב מֵאָה וְהַשָּׂדֶה שָׁוָה תִּשְׁעִים עַל מְנָת כֵּן פּוֹדֶה אוֹתָהּ הָרוֹצֶה לִפְדּוֹתָהּ. אֲבָל אִם הָיָה הַחוֹב שְׁנַיִם בִּדְמֵי הַשָּׂדֶה כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה שָׁוָה מֵאָה וְיֵשׁ עָלָיו חוֹב וּכְתֻבַּת אִשָּׁה מָאתַיִם אֵין פּוֹדִין אוֹתָהּ עַל מְנָת לִתֵּן הַחוֹב אוֹ הַכְּתֻבָּה אֶלָּא פּוֹדִין אוֹתָהּ סְתָם שֶׁאִם הִתְנוּ לִתֵּן אֵינָהּ נִפְדֵּית כְּלָל׃

יז הַמַּקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ גֵּרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְגָבְתָה כְּתֻבָּתָהּ מִן הַפּוֹדֶה מִן הַהֶקְדֵּשׁ אֵינוֹ גּוֹבֶה עַד שֶׁיְּדֵירֶנָּה הֲנָאָה. שֶׁמָּא קָנוּנְיָא עָשׂוּ עַל הַהֶקְדֵּשׁ. וְאֵין אוֹמְרִין אִלּוּ רָצָה הָיָה אוֹמֵר בְּטָעוּת הִקְדַּשְׁתִּי וְיִשָּׁאֵל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ לְהֶכֶם וְיַחְזֹר לוֹ׃

יח וְכֵן אֵין נֶאֱמָן לוֹמַר אַחַר שֶׁהִקְדִּישׁ מָנֶה לְפִלּוֹנִי חוֹב עָלַי אוֹ כְּלִי זֶה שֶׁל פִּלּוֹנִי הוּא. שֶׁמָּא יַעֲשׂוּ קָנוּנְיָא עַל הַהֶקְדֵּשׁ. וַאֲפִלּוּ הָיָה שְׁטָר בְּיַד בַּעַל חוֹב אֵינוֹ גּוֹבֶה עַל פִּי זֶה אֶלָּא כְּדֶרֶךְ שֶׁגּוֹבִין כָּל בַּעֲלֵי חוֹבוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּבָרִיא. אֲבָל חוֹלֶה שֶׁהִקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו וְאָמַר בְּשָׁעָה שֶׁהִקְדִּישׁ מָנֶה לְפִלּוֹנִי בְּיָדֵי נֶאֱמָן. שֶׁאֵין אָדָם עוֹשֶׂה עָרְמָה עַל הַהֶקְדֵּשׁ בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ וְחוֹטֵא לַאֲחֵרִים שֶׁהֲרֵי הוּא הוֹלֵךְ לָמוּת. לְפִיכָךְ אִם אָמַר תְּנוּ אוֹתָהּ לוֹ נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה. וְאִם לֹא אָמַר תְּנוּ אֵין נוֹתְנִין אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה בְּיָדוֹ שְׁטָר

מְקֻיָּם. חֲרֵי זֶה נוֹטֵל מִן הַהֶקְדֵּשׁ מִפְּנֵי הַצַּוָּאָה. וְאִם אַחַר שֶׁהִקְדִּישׁ אָמַר תְּנוּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ אֶלָּא חֲרֵי הוּא כִּשְׁאָר בַּעֲלֵי חוֹבוֹת. אִם נִתְקַיְּמִים שְׁטָרוֹ נִשְׁבָּע וְגוֹבֶה מִן הַפּוֹרָה וְלֹא מִן הַהֶקְדֵּשׁ:

כ מִי שֶׁיָּצָא עָלָיו קוֹל שֶׁהִפְקִיר אֶת נְכָסָיו אוֹ הֶחֱרִימָן אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ עַד שֶׁתִּהְיֶה שָׁם רְאָיָה בְּרוּרָה:

פרק ח

א בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בַּאֲדָר בֵּית דִּין נִפְנִין לְחַפֵּשׂ וְלִבְדֹּק עַל צָרְכֵי צִבּוּר וְעַל עִנְיְנֵי הַהֶקְדֵּשׁוֹת. וּבוֹדְקִין עֲלֵיהֶן וְדוֹרְשִׁין וְחוֹקְרִין וּפוֹדִים אֶת הַהֶקְדֵּשׁוֹת וְאֶת הַחֲרָמִין וְגוֹבִין אֶת הָעֲרָכִין וְאֶת הַדָּמִים מִכָּל הַחַיָּב בָּהֶן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּל הָעָם עָתִיד לִתֵּן תְּרוּמַת הַשְּׁקָלִים לְחַזֵּק אֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ:

ב אֵין פּוֹדִין אֶת הַהֶקְדֵּשׁוֹת אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה בְּקִיאִין. וְכֵן כְּשֶׁגּוֹבִין מִטַּלְטְלִין שֶׁמְּמַשְׁכְּנִין מֵחַיָּבֵי עֲרָכִין שָׁמִין אוֹתָן בִּשְׁלֹשָׁה. וּכְשֶׁמְּעָרִיכִין בְּהֵמָה וְכֵיוֹצֵא בָּהּ מִשָּׁאָר מִטַּלְטְלִין שָׁמִין אוֹתָהּ בִּשְׁלֹשָׁה. אֲבָל כְּשֶׁמְּעָרִיכִין אֶת הַקַּרְקָעוֹת אוֹ אִם הֶזְקִקוּ לִגְבוֹת עֶרְכֵי אָדָם מִן הַקַּרְקַע שֶׁלּוֹ אֵין מַעֲרִיכִין אוֹתָן אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה וְאֶחָד מֵהֶן כֹּהֵן שֶׁהֲרֵי (ויקרא כז ח) "כֹּהֵן" כָּתוּב בַּפָּרָשָׁה. וְכֵן הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי אוֹ דְּמֵי יָדִי אוֹ רַגְלִי עָלַי כְּשֶׁשָּׁמִין אוֹתוֹ כַּמָּה הוּא שָׁוֶה אוֹ כַּמָּה דְּמֵי יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ שָׁמִין בַּעֲשָׂרָה וְאֶחָד מֵהֶן כֹּהֵן:

ג כְּשֶׁפּוֹדִין הַהֶקְדֵּשׁוֹת מִיַּד הַהֶקְדֵּשׁ בֵּין שֶׁהָיוּ קַרְקָעוֹת אוֹ מִטַּלְטְלִין מַכְרִיזִין עֲלֵיהֶן בִּפְנֵי כָּל הַבָּאִין לְפִדּוֹת. אָמַר אֶחָד חֲרֵי הֵן שֶׁלִּי בְּעֶשֶׂר סְלָעִים וְאָמַר אֶחָד בְּעֶשְׂרִים וְאָמַר אֶחָד בִּשְׁלֹשִׁים וְאָמַר אֶחָד בְּאַרְבָּעִים וְאָמַר אֶחָד בַּחֲמִשִּׁים. חָזַר בּוֹ שֶׁל חֲמִשִּׁים לְבַדּוֹ מְמַשְׁכְּנִין מִנְּכָסָיו עֶשֶׂר וְנוֹתְנִין אוֹתָן הַהֶקְדֵּשׁוֹת לָזֶה שֶׁנָּתַן אַרְבָּעִים וְנִמְצָא הַהֶקְדֵּשׁ נוֹטֵל חֲמִשִּׁים עֶשֶׂר מִזֶּה וְאַרְבָּעִים מִזֶּה. חָזַר בּוֹ אַחֲרֵי כֵּן שֶׁל אַרְבָּעִים מְמַשְׁכְּנִין מִנְּכָסָיו עֶשֶׂר וְנוֹתְנִין אֶת הַהֶקְדֵּשׁ לְבַעַל הַשְּׁלֹשִׁים וְכֵן עַד הָרִאשׁוֹן. חָזַר בּוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁנָּתַן עֶשֶׂר מַכְרִיזִין עַל הַהֶקְדֵּשׁ פַּעַם שְׁנִיָּה וּמוֹכְרִין אוֹתוֹ. אִם נִפְדָּה בְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר נִפְרָעִין מִשֶּׁל בַּעַל הָעֶשֶׂר אֶת הַמּוֹתָר:

ד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁחָזְרוּ זֶה אַחַר זֶה. אֲבָל חָזְרוּ כֻּלָּן כְּאֶחָד מְשַׁלְּשִׁין בֵּינֵיהֶם בְּשָׁוֶה. כֵּיצַד. אָמַר הָרִאשׁוֹן חֲרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּעֶשֶׂר וְאָמַר הַשֵּׁנִי בְּעֶשְׂרִים וְאָמַר הַשְּׁלִישִׁי בְּאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים וְחָזַר בּוֹ הַשְּׁלִישִׁי וְהַשֵּׁנִי כְּאֶחָד נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָרִאשׁוֹן בְּעֶשֶׂר. וּמְמַשְׁכְּנִים מִנִּכְסֵי הַשֵּׁנִי בְּשֶׁבַע וּמִנִּכְסֵי שְׁלִישִׁי בְּשֶׁבַע וְנִמְצָא הַהֶקְדֵּשׁ גּוֹבֶה אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים. וְכֵן אִם חָזְרוּ שְׁלָשְׁתָּן כְּאַחַת וְנִמְכַּר הַהֶקְדֵּשׁ בְּשָׁלֹשׁ מְמַשְׁכְּנִין מִנִּכְסֵי כָּל אֶחָד מִשְּׁלָשְׁתָּן שֶׁבַע סְלָעִים. וְכֵן עַל דֶּרֶךְ זוֹ לְעוֹלָם:

ה הַבְּעָלִים קוֹדְמִין לְכָל אָדָם מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ. וְאֵין מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ עַל עִלּוּיָן שֶׁל שְׁאָר הַפּוֹדִים אֶלָּא עַל מַה שֶּׁנָּתְנוּ הֵם תְּחִלָּה. כֵּיצַד. אָמְרוּ הַבְּעָלִים חֲרֵי זֶה שֶׁלָּנוּ בְּעֶשְׂרִים וּבָא אַחֵר וְאָמַר חֲרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּעֶשְׂרִים הַבְּעָלִים קוֹדְמִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ וְנוֹתְנִין חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים. בָּא אֶחָד וְאָמַר חֲרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּאַחַת וְעֶשְׂרִים אִם שָׁתְקוּ הַבְּעָלִים וְלֹא הוֹסִיפוּ כְּלוּם מוֹכְרִין אוֹתָהּ לָהֶם בְּחֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים. וְאִם הוֹסִיפוּ הַבְּעָלִים עַל עֶשְׂרִים וְאַחַת אֲפִלּוּ פְּרוּטָה אַחַת חֲרֵי אֵלּוּ נוֹתְנִין שֵׁשׁ וְעֶשְׂרִים וּפְרוּטָה אַחַת. אַחַת וְעֶשְׂרִים וּפְרוּטָה שֶׁנָּתְנוּ מֵעַצְמָן וְחֲמֵשׁ שֶׁהֵן חַיָּבִין בּוֹ מִשּׁוּם חֹמֶשׁ הַמַּתָּן שֶׁנָּתְנוּ תְּחִלָּה. וְכֵן אִם בָּא הַשֵּׁנִי וְאָמַר חֲרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם. וּבָא שְׁלִישִׁי וְאָמַר בְּעֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ. וּבָא רְבִיעִי וְאָמַר בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע. וּבָא הַחֲמִישִׁי וְאָמַר בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ. וְהוֹסִיפוּ הֵן עַל הָעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אֲפִלּוּ פְּרוּטָה אַחַת כּוֹפִין אוֹתָן לִתֵּן שְׁלֹשִׁים וּפְרוּטָה. חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וּפְרוּטָה שֶׁנָּתְנוּ מֵעַצְמָן. וְחֲמֵשׁ מֵחֹמֶשׁ שֶׁהֵן חַיָּבִין בּוֹ. לְפִי שֶׁאֵין הַבְּעָלִים מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ עַל עִלּוּיוֹ שֶׁל זֶה אֶלָּא חֹמֶשׁ מַה שֶּׁנָּתְנוּ תְּחִלָּה מוֹסִיפִין עַל מַה שֶּׁנָּתַן הָאַחֲרוֹן אִם רָצוּ:

ו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא שָׁמוּ הַהֶקְדֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מֻמְחִין. אֲבָל אִם שָׁמוּ אוֹתוֹ שְׁלֹשָׁה מֻמְחִין וְאָמְרוּ שֶׁהוּא שָׁוֶה מַה שֶּׁנָּתַן הָאַחֲרוֹן וְהוֹסִיפוּ הַבְּעָלִים עַל עִלּוּיוֹ אֲפִלּוּ פְּרוּטָה אַחַת חֲרֵי הֵן מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ עַל עִלּוּיוֹ שֶׁל אַחֲרוֹן וְנוֹתְנִין אַחַת וּשְׁלֹשִׁים וְדִינָר וּפְרוּטָה:

ז חֲרֵי שֶׁלֹּא נִשּׁוֹם הַהֶקְדֵּשׁ. וְנָתְנוּ הַבְּעָלִים תְּחִלָּה עֶשְׂרִים וּבָא אַחֵר וְנָתַן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וְשָׁתְקוּ הַבְּעָלִים וְלֹא הוֹסִיפוּ כְּלוּם. הַבְּעָלִים קוֹדְמִין שֶׁאַף הֵן חַיָּבִין לִתֵּן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים מִפְּנֵי הַחֹמֶשׁ. בָּא אַחֵר וְנָתַן שֵׁשׁ וְעֶשְׂרִים הוּא קוֹדֵם. וְאִם רָצוּ הַבְּעָלִים וְהוֹסִיפוּ אֲפִלּוּ פְּרוּטָה נוֹתְנִין אַחַת וּשְׁלֹשִׁים וּפְרוּטָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ לְעוֹלָם:

ח אֵין מַקְדִּישִׁין וְלֹא מַעֲרִיכִין וְלֹא מַחֲרִימִין בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁאֵין שָׁם מִקְדָּשׁ בַּחֲטָאֵינוּ כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת בִּדְקוֹ. וְאִם הִקְדִּישׁ אוֹ הֶעֱרִיךְ אוֹ הֶחֱרִים אִם הָיְתָה בְּהֵמָה נוֹעֵל דֶּלֶת בְּפָנֶיהָ עַד שָׁתָּמוּת מֵאֵלֶיהָ. וְאִם הָיוּ פֵּרוֹת אוֹ כְּסוּת אוֹ כֵּלִים מַנִּיחִין אוֹתָן עַד שֶׁיֵּרָקְבוּ. וְאִם הָיוּ מָעוֹת אוֹ כְּלֵי מַתָּכוֹת יַשְׁלִיכֵן לְיָם הַמֶּלַח אוֹ לַיָּם הַגָּדוֹל כְּדֵי לְאַבְּדָן:

ט הִקְדִּישׁ אוֹ הֶחֱרִים עֶבֶד שֶׁנִּכְנַס לְמִצְוֹת פּוֹדֵהוּ וְיֵלֵכוּ דָּמָיו לְיָם הַמֶּלַח כִּשְׁאָר דָּמִים עֲרָכִין שֶׁל זְמַן הַזֶּה. וְאִם הָיָה עֶבֶד עִבּוּ"ם לֹא מַעֲלִין וְלֹא מוֹרִידִין:

י מֵתָר לְפִדּוֹת הַהֶקְדֵּשׁוֹת בַּזְּמַן הַזֶּה לְכַתְּחִלָּה וַאֲפִילּוּ בִּפְרוּטָה וּמַשְׁלִיךְ אוֹתָהּ לְיָם הַמֶּלַח. וַחֲכָמִים דָּנוּ שֶׁיִּפְדֶּה בַּאֲרִבָּעָה זוּזִים אוֹ קָרוֹב לָזֶה כְּדֵי לְפַרְסֵם הַדָּבָר. אֲבָל בִּזְמַן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יִפְדֶּה לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא בְּשָׁוְיוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

יא מִי שֶׁהֶחֱרִים בַּזְּמַן הַזֶּה מִשַּׁלְטָלִין שֶׁלּוֹ חֲרֵי אִלּוּ נוֹתָנָן לַכֹּהֲנִים הַנִּמְצָאִין בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. אֲבָל אִם הֶחֱרִים שָׂדֶה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סְתָם אוֹ שֶׁהֶחֱרִימָהּ לַכֹּהֲנִים אֵינָהּ חֵרֶם. שֶׁאֵין שָׂדֶה חֲרָמִים נוֹהֶגֶת אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג. הֶחֱרִים לַכֹּהֲנִים קַרְקַע בְּחוּץ לָאָרֶץ וַאֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה חֲרֵי הִיא כְּמִשַּׁלְטְלִין בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְתִנָּתֵן לַכֹּהֲנִים׃

יב אַף עַל פִּי שֶׁהַהֶקְדֵּשׁוֹת וְהַחֲרָמִין וְהָעֲרָכִין מִצְוֹת וְרָאוּי לוֹ לְאָדָם לְהַנְהִיג עַצְמוֹ בִּדְבָרִים אֵלּוּ כְּדֵי לָכֹף יִצְרוֹ וְלֹא יִהְיֶה כֵּילִי וְיַקְנִים מַה שֶּׁצִּוּוּ נְבִיאִים (משלי ג ט) ״כַּבֵּד אֶת ה׳ מֵהוֹנֶךָ״. אַף עַל פִּי כֵן אִם לֹא הִקְדִּישׁ וְלֹא הֶעֱרִיךְ וְלֹא הֶחֱרִים מֵעוֹלָם אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. חֲרֵי הַתּוֹרָה הֵעִידָה וְאָמְרָה (דברים כג כג) ״וְכִי תֶחְדַּל לְנְדֹּר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֵטְא״׃

יג לְעוֹלָם לֹא יַקְדִּישׁ אָדָם וְלֹא יַחֲרִים כָּל נְכָסָיו. וְהָעוֹשֶׂה כֵּן עוֹבֵר עַל דַּעַת הַכָּתוּב שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹמֵר (ויקרא כז כח) ״מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ״ וְלֹא כָּל אֲשֶׁר לוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ חֲכָמִים. וְאֵין זוֹ חֲסִידוּת אֶלָּא שְׁטוּת שֶׁהֲרֵי הוּא מְאַבֵּד כָּל מָמוֹנוֹ וְיִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת. וְאֵין מְרַחֲמִין עָלָיו. וּבָזֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָמְרוּ חֲכָמִים חָסִיד שׁוֹטֶה מִכְּלַל מְבַלֵּי עוֹלָם. אֶלָּא כָּל הַמְפַזֵּר מָמוֹנוֹ בְּמִצְוֹת אַל יְפַזֵּר יוֹתֵר מֵחֲמֵשׁ. וְיִהְיֶה כְּמוֹ שֶׁצִּוּוּ נְבִיאִים (תהילים קיב ה) ״מְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט״ בֵּין בְּדִבְרֵי תוֹרָה בֵּין בְּדִבְרֵי עוֹלָם. אֲפִלּוּ בְּקֻרְבָּנוֹת שֶׁאָדָם חַיָּב בָּהֶן חֲרֵי חֻמָּה תּוֹרָה עַל הַמָּמוֹן וְאָמְרָה שֶׁיָּבִיא כְּפִי מִפַּת יָדוֹ. קַל וָחֹמֶר לִדְבָרִים שֶׁלֹּא נִתְחַיֵּב בָּהֶן אֶלָּא מֵחֲמַת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא יִנְדֹּר אֶלָּא כָּרָאוּי לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טז יז) ״אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ״׃